

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת תצוה ג - ט אדר | דף היומי - עבודה זרה לו - מ | משנה ברוה - סימן שי"א טעף כ"ג עד טעף ל"ו | מוסר - קונטרס תפארת אדם מתחילת הפתיחה עד תחילת פרק ג' | קנין חכמה - פרק ג משנה יג 'סיג לחכמה שתיקה' עד משנה טז 'וכל הרצאה

יום המישי ל' שבט תשע"ח | פניני פרשת תרומה | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
כניסת שבת	16:51	17:06	17:01	16:59	16:50	16:59	17:10	16:59	16:51
יציאת שבת	18:04	18:05	18:05	18:04	18:05	18:05	18:06	18:02	18:05
ר"ת	18:44	18:40	18:43	18:41	18:43	18:41	18:44	18:37	18:44

מצורף מדי
שבוע למנויי
חוברת
כל העולמים

Dirshu
דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

השיב העשיר הקמצן: "כבוד הרב, הענין חשוב ביותר, אך כדאי שידברו עם פלוני ואלמוני, שיתרמו לצדקה. אני עצמי זקוק לכסף לצורך עסקיי המסועפים, ויש לי לא מעט חובות - הבית היפה הזה שאני גר בו - ממושכן, ואת שלושת הרכבים היוקרתיים שבחנייה - הרי אינני יכול לתרום!". אמר לו הרב: "אם כך, אולי אברך אותך בברכתו של אברהם". הביט בו הקמצן בפליאה...

הגאון הגדול רבי ראובן אלבז שליט"א על תרומה - רק בנדיבות לב!

'ולמלך אין שווה להניחם... יכתב לאבדם', אך כדי שהמלך יסכים לכך, צריך היה לשחדו, אי לכך הציע המן לאחשוורוש עשרת אלפים ככר כסף. אחשוורוש הכיר את המן, אבל כגודל עושרו - גודל קמצנותו, ואיך יתכן שייתן הוא עשרת אלפים כיכר כסף? "מיד בא המן, ופשט לו תמיהתו באמרו: 'ועשרת אלפים כיכר כסף אשקול על ידי עושי המלאכה'. ממני חשבת לקבל? מה פתאום? תקבל את הכסף מעושי המלאכה, תגבה מאנשי המסחר והתעשייה... תקח מפלוני ומאלמוני, או ממני שתוצה, אבל לא ממני!..."

נדבה צריכה להיות מלב הנותן, ואם לא - אין ראוי לקבלה! וזהו שאומר לנו הפסוק: "מאת כל איש אשר ידבנו ליבו תקחו את תרומתי". תרומה ללא נדיבות הלב - אין בה ברכה מעשה נוסף: מספרים על חסיד שהיה עשיר גדול, אך גם קמצן גדול ומופלג... יום אחד הגיע הלה אל מעונו של האדמו"ר. הוא נזקק לישועה דחופה בענין חשוב ביותר, ולכן הביא סכום גדול לפדיון. הגבאים ראו - ואורו עיניהם, בדיוק באותה העת זקוקים היו בדחיפות לכסף רב כדי להשלים את בנייתו של בית המדרש, ולא הצליחו להשיג את הסכום הנדרש... האדמו"ר לקח את הכסף שנתן העשיר הקמצן, וברכו: "תזכה למצוות, וה' ישלח לך ישועה במהרה!". לאחר מכן, מול עיניהם הכלות של הגבאים, החזיר הרב את הכסף לחסיד העשיר, באומרו: "אבל את הכסף תיקח בחזרה..." הגבאים כמעט איבדו את עשתונותיהם. מאמצים רבים כל כך הם עושים כדי להשיג את הכסף לבנין בית המדרש, ולא הצליחו, ועכשיו דוחה הרבי בשתי ידיו את הכסף הרב שנפל עליו מן השמים!?

'מאת כל איש אשר ידבנו לבו' (שמות כ"ה, ב')
להלן מעשה שהתרחש:

בעיר קטנה בחו"ל ידע כל אדם, שבעת צרה וצוקה יכול הוא לבוא אל הרב העיר, והרב בפקחותו ישיא לו עצה טובה ויסייע לו בכל כוחו. לימים, אירע אסון קשה לאחת המשפחות בעיר, וכדי להושיעם מצרתם, היה צורך בסכום כסף גדול מאד. בהוראת הרב נערכה מגבית, כל יהודי העיר השתדלו לתת ככל יכולתם, אך למרות כל המאמצים לא הצליחו להשיג את מלא הסכום הנדרש. החליט הרב לפנות אל יהודי עשיר, שהיה ידוע בקמצנותו הגדולה, ולדבר על ליבו שישתתף אף הוא במצוות הצדקה החשובה. אמרו לו אנשי העיר: "רבינו, ברכה לבטלה היא... מחלת הקמצנות עשתה שמות בליבו של העשיר דנן, ואיש לא יוכל להוציא ממנו פרוטה לצדקה!". למרות זאת החליט הרב לגשת אל העשיר הקמצן, אולי יפתח ליבו לדבר מצווה. הגיע, אפוא, הרב אל בית העשיר, ישב עימו והסביר לו באריכות את חשיבות הענין שלפניהם, ואף תאר לפניו במתק לשונו, את גודל הזכות העצומה שבמצוות הצדקה. "אכן, כבוד הרב!", השיב העשיר הקמצן, "הענין חשוב ביותר, וזכות הצדקה באמת גדולה ועצומה היא, אך כדאי שידבר הרב עם פלוני ואלמוני, שיתרמו לצדקה. אני עצמי זקוק לכסף נזיל לצורך עסקיי המסועפים, ויש לי לא מעט חובות - הבית היפה הזה שאני גר בו - ממושכן, ואת שלושת הרכבים היוקרתיים שבחנייה המקורה - הרי אינני יכול לתרום!..." ניסה הרב לדבר עוד על ליבו של הקמצן, אך ללא הועיל. אמר לו הרב: "אם כך, אולי אברך אותך בברכתו של אברהם". הביט בו הקמצן בפליאה, והרב הסביר: "שמו של אברהם אבינו היה אברם, הקב"ה הוסיף לשמו את האות ה"א וברך אותו, כפי שנאמר: 'ולא יקרא עוד את שמך אברם, והיה שמך אברהם'. להבדיל, אף אני אוסיף אות ה"א בראשית שמך..." שמו של האיש היה מיסטר מן, ובתוספת ה"א הפך שמו ל"המן". "מה לי ולהמן הרשע?", הזדעק הקמצן. "כבר אבהיר לך דברים לאשורם", אמר הרב. "כאשר רצה המן הרשע להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים, בא הוא אל אחשוורוש ואמר לו:

אנו איננו מגיעים לדרגת הראשונים, גם בענין קבלת כספים מרשעים. אבי זקני בעל 'דברי חיים' הק' מצאנו, היה בורר את כספי הפדיונות שנמסרו לו על פי מהות הנותנים. היו שטרות כסף ששרפם, היו שטרות כסף שהשליכם, והיו שטרי כסף שפזרן בחוץ. אבי מורי זי"ע היה בודק את ציצייותיו של הנותן, וכל מי שציצייותיו לא היו כשרות על פי שיעור אורכן, סירב לקבל ממנו כספים. אני לכשעצמי נזהר לבל ישתתף מחלל שבת, במשתה השנתי שעורכים המוסדות שלי בארה"ב

שיחה מיוחדת שנערכה לפני 58 שנים, של הסופר ר' משה שינפלד עם האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצוק"ל

עלתה בידו. היום נחרב כל העולם היהודי חורבן מוחלט, וארץ ישראל היא המקום היחיד, שיש בו מקצת מפלט לתורה והעיקר שאין בו גויים. כל הנגעים המצויים בארץ ישראל, דהיינו המינים והמינות, הפרת התורה והמצוות, מצויים גם בחו"ל, אלא ששם יש עוד משהו נוסף, והוא - הגויים. נמצא שהנאחז בנימוקים רוחניים כביכול בגולה, נאחז למעשה בגויים אשר שם.

מה ליהודי שומר תורה בחו"ל, ומה לפורק עול תורה בארץ ישראל

בוודאי, לאסוננו מצויים לרוב גם בארץ ישראל כופרים ומינים. דבר זה הוא אחת התמיהות שאין לי עליהן מענה: מה מעשהו של יהודי שומר תורה בחו"ל, ומה מעשהו של פורק עול תורה בארץ ישראל. אצל שני אלה לקתה מידת ההיגיון. לכאורה היצר הרע הוא פיקח ממולח, ולמה הוא מכונה 'מלך זקן וכסיל'? אלא, כלום אינו כסיל אם הוא מסית כופרים לשבת בארץ ישראל? והרי תענוגות עולם הזה והזדמנויות לפשעים, מצויים בחו"ל במידה הרבה יותר מרובה מאשר בארץ ישראל?

אנו איננו מגיעים לדרגת הראשונים, גם בענין קבלת כספים מרשעים. אבי זקני בעל 'דברי חיים' הק' מצאנו, היה בורר את כספי הפדיונות שנמסרו לו על פי מהות הנותנים. היו שטרות כסף ששרפם, היו שטרות כסף שהשליכם לבית שימוש, והיו שטרי כסף שפזרן בחוץ. אבי מורי זי"ע היה בודק את ציצייותיו של הנותן, וכל מי שציצייותיו לא היו כשרות על פי שיעור אורכן, סירב לקבל ממנו כספים. אני לכשעצמי נזהר לבל ישתתף מחלל שבת, במשתה השנתי שעורכים המוסדות שלי בארה"ב.

כאשר עלתה שאלת השילומים על הפרק, הייתי בין הרבנים המועטים שתבעו מהיהדות החרדית לדרוש את חלקה במישרין מהממשלה הגרמנית. אין ספק כי יכולנו אז להשיג עשרות מיליונים. התנגדו לעמדתי. והיום מתחננים לקבל פרוטות

מ'קרן השילומים' באמצעות החילוניים, בדרך בלתי מכובדת.

הפשרה של אדמו"ר ר' יהושע מבלו

מספרים כי ראשי 'שומר ישראל' בגליציה, ארגון המשכילים והמתבוללים, הופיעו פעם בביתו של האדמו"ר ר' יהושע מבעלז זי"ע, והעמידו פני שוחרי שלום. טענו: למה זה להרבות במחלוקת בין יהודי ליהודי, מוטב שנחפש שפה משותפת. אנו המשכילים נכבד את המסורת כמה שאפשר, ומאיך גיטא ישתדלו האדמו"רים והרבנים להכניס קצת שינויים ותיקונים במנהגי המוני הידאים, וככה נוכל להיפגש באמצע הדרך, ושני המחנות יתקרבו זה אל זה. האדמו"ר מבעלז הקשיב רב קשב לדבריהם ואמר: "הניחו לי עד מחר לחשוב בדבר". יצאו ראשי 'שומר ישראל' שמחים וטובי לב, כי הצליחו, כביכול, להבקייע את חומת בעלז המבוצרת. למחרת, בבואם לקבל את התשובה המיוחלת, אמר להם הרבי: "כל הלילה הפכתי והפכתי בדעת, מה הוא השינוי שיתכן להכניסו במנהגי ישראל הקדושים, למען השביע את רצונכם. לבסוף עלה במחשבותי, מאחר ויהודים נוהגים לשים על שולחנם שני 'עדים' בשעה שהם נוטלים את ציפורניהם, חככתי בדעתי אולי אפשר לוותר על מנהג זה. אולם לבסוף באתי לידי מסקנה, כי חלילה לזו זי כלשהו ממנהגי ישראל הקדושים, אפילו מאלה שאין להם מקור בהלכה..." זו היא הדרך בה עלינו לצעוד, לא לוותר בשום ענין על אורח החיים שנמסר לנו מאבותינו, ולהקפיד עליו ביתר שאת ועוז על אדמת הקודש, ובזה להקים

והואת הַתְּרוּמָה" (שמות כ"ה, ג')

היושב לפני כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג ומאזין לאמרי פיו, אינו צריך להיות מחונן בכושר הבחנה מיוחד, כדי להרגיש כי לעומתו איש חובק זרועות עולם ברוחב היקפו. האש עצורה באמריו, ההגדרות הקולעות, עוז הביטוי, ויחד עם זה השתפכות הנפש מלב שכולו אומר שירה, כל אלה מייחדים את שיחתו הקולחת של האדמו"ר מקלויזנבורג ומשאירים רושם בל ימחה על השומע. לפנינו קטעים אחדים מתוך שיחה שנמשכה כשלוש שעות, ואשר לא נשאה

אופי של ראיון למען עיתון, אלא הייתה בבחינת מענה לשאלה: 'תורה היא וללמוד אני צריך'. לא כל התשובות נועדו לפרסום ולא ניתנה רשות לגלותן ברבים. כל המתפרסם בזה הועמד על דיוקו, עד כמה שיד הכותב מנגעת, לשחזר את הדברים ששמע, מבלי לרשםם באותו מעמד.

אינני נוטה לפסוק בבעיות שהן עיוניות גרידא ואינן למעשה, בבחינת: מה היה אילו... כל אימת שמתעוררת שאלה מעשית, הריני מעיין בפוסקים ומסיק מתוכם להלכה. הוא הדין בשאלת המדינה. לפני שהקימו את המדינה, איש לא שאל לחוות

דעתי, לא הציגו, לא האנגלים ולא אנשי האו"ם... מכיון שהמדינה קיימת היום, הרי זו עובדה מציאותית, ואני פטור מלהתעמק בשאלה האם רצוי היה להקימה או טוב לה שלא נבראה משנבראה. גם המושגים של הכרה 'דה יורה' ו'די פקטו' אינם מופיעים בספרי הלכה. המצב העובדתי הוא, כי המדינה משתרעת על פני חלק של ארץ ישראל, ורק לאותו חלק של ארץ ישראל מותרת הכניסה ליהודים.

מקדושת ארץ ישראל אין ניתן לגרוע, והיא איננה תלויה במשטר ששולט בתחומי הארץ ובהתנהגות תושביה. גם בתקופת אברהם אבינו, תקופת 'הכנעני אז בארץ', היתה ארץ ישראל קדושה ונבחרת מכל ארצות תבל. משל למה הדבר דומה? לספר תורה, אם כתבו מין הרי זה יישרף, אולם ספר תורה שנכתב כדת על ידי סופר ירא שמים, עומד בקדושתו, גם אם נמצא בבעלותו של מין וכופר או עכו"ם. אין להגיד: מכיון שספר זה נפל לידיים טמאות, נפסל ואין לנו כל ענין בו. להיפך, חייבים לגאול אותו ולנהוג בו קדושה, הוא הדין בארץ ישראל, שהחילונים שולטים בה כעת.

השאלה המעשית הניצבת לפנינו היא, האם במצב הנוכחי עלינו לבכר את העלייה לארץ ישראל, על פני הישיבה בגולה? כל עוד קהילות הקודש במזרח אירופה היו קיימות בתפארתן, במרכזי תורה וחסידות, משכן למילוני יהודים כשרים ושלמים, הייתה שאלת העלייה לארץ ישראל עניין של מדרגות אישיות - זקני הק' בעל 'דברי חיים', נכסף כל ימיו לחצרות ה' בארץ הקודש ולא

מעשה באדם חרדי, אשר ניהל לפרנסתו חנות תכשיטים גדולה. באחד הימים פרצו גנבים לחנות, רוקנו אותה מכל סחורתה, ששוויה הוערך בסכום עתק, ונעלמו... להערכת המשטרה - בדרך הטבע לא נראה כל סיכוי להשבת הרכוש הגנוב לבעליו, וגם אם ייתפסו הגנבים - לא ניתן יהיה למצוא את הגניבה ברשותם, שכן זה מכבר החליפה ידיים ונעלמה...

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל על הביטחון של כל אחד בקדוש ברוך הוא, שהינו כל יכול

ביום מן הימים נכנס אותו ראש כולל אל מעונו של רבינו, ושאלה בפיו: אברך מצוין מבקש להצטרף אל לומדי הכולל שבראשותו, כאשר בוודאי יהא בהצטרפותו כדי להועיל לכל בני החבורה. אך מאידך, ראש הכולל בו לומד האברך כעת - הודיע נחרצות כי הוא מתנגד למעבר המתוכנן, וכי יקפיד על כל מי שיאות לקבל את האברך דנו, ולאפשר לו לעזוב את מקומו הנוכחי, באשר הינו מעמודי התווך של הכולל, ועזיבתו - עשויה לדרדר את הכולל כולו ולהביאו עד כדי סגירה!

"האם עלי לחשוש מפני קפידתו של אותו ראש כולל?", שאל ראש הכולל דנו את רבינו, ונענה בשלילה חד משמעית: "לאברך מותר ללמוד היכן שליבו חפץ, איש אינו בעל הבית עליו, וגם אם אמנם ייפגע הכולל כאשר יעזוב האברך - אין לראש הכולל זכות למנוע ממנו לעבור!", קבע רבינו נחרצות.

לא לאבד תקווה
כשם שעלינו לדעת, כי אין לנו את הרשות לרפות את ידנו, מלעשות את המוטל עלינו במילי דשמיא - כך צריכים אנו לזכור, כי אסור לנו לאבד תקווה בכל מצב ובכל תחום. תהיינה הנסיבות אשר תהיינה. גם אם נראה שאפסו

הסיכויים, גם אם לא נראה כל מוצא באופן הקדוש ברוך הוא הינו כל יכול, וברצונו הוא אינו מוגבל לנתונים ולסיכויים שבדרך הטבע... דוגמא לכך יכולים אנו למצוא במעשה הבא, אותו סיפר רבי משה אהרן ברוורמן, וכך סיפר: מעשה באדם חרדי, בן תורה ירא שמים, אשר ניהל לפרנסתו חנות תכשיטים גדולה, שהיתה ממוקמת בשכונה מסויימת במזרח ירושלים. באחד הימים פרצו גנבים לחנות, רוקנו אותה מכל סחורתה - ששוויה הוערך בסכום עתק - ונעלמו... להערכת המשטרה - בדרך הטבע לא נראה כל סיכוי להשבת הרכוש הגנוב לבעליו... ברור היה שגם אם ייתפסו הגנבים - לא ניתן יהיה למצוא את הגניבה ברשותם, שכן זה מכבר החליפה ידיים ונעלמה...

נקל לתאר את דכדוכו של בעל החנות, אשר איבד את כל רכושו ברגע אחד. אחד ממקורביו של רבינו, אשר הכירו באופן אישי, הציע לו להיכנס אל רבינו ולתנות בפניו את צערו, והלה קפץ על ההצעה בשמחה. עוד באותו היום נסעו השנים לבני ברק, אל ביתו של רבינו, אשר נענה בשמחה לבקשתו של אותו מקורב, כי יעודד את רוחו של הסוחר המדוכדך.

ואכן, היהודי נכנס אל חדרו של רבינו, אשר שמע את סיפורו, עודד את רוחו, ולאחר מכן סיים באמרו: "ליהודי אסור לאבד תקווה בשום אופן! לפעמים קורה שגנבים מסתכסכים ביניהם, והאחד מלשין על השני!". בעל החנות ניסה להסביר, כי להערכת המשטרה יצא הרכוש הגנוב זה מכבר מרשותם של הגנבים, אולם רבינו לא הגיב לדבריו. הוא נפרד ממנו במאור פנים, והלה יצא לדרכו.

אך הנה, ראו זה פלא: לא חלפו אלא ימים ספורים, וממטה המשטרה התקשרו להזמין את מיודענו אל התחנה. בבואו, ציפתה לו הפתעה: כל הרכוש הגנוב המתין לו, כאשר מאומה לא חסר ממנו... לתדהמתו, סיפרו לו השוטרים כי אחד הגנבים הסתכסך עם חבריו והסגירם למשטרה, בדיוק כפי שצפה רבינו...

ללמדנו, כי אסור לאבד תקווה בשום אופן, גם כאשר כל הנתונים מצביעים על כך שהסיכויים אפסיים לחלוטין. הקדוש ברוך הוא הינו כל יכול, וברצונו - אין מעצור לפניו מלהושיע ברב או במעט!

(מתוך 'אורחות החיים' פרקי חיים ממרן הגרא"מ שך זצוק"ל)

"אבני שהם ואבני מלאים" (שמות כ"ה, ז')

אין ספק בכך, שאחד הגורמים המעצימים את הקשיים, עמהם אנו נאלצים להתמודד מפעם לפעם במהלך חיינו, נעוץ בעובדה שאנו חשים תחושת מרמור, תסכול וכעס על כל הסובבים אותנו... אנו מרגישים כי 'עשו לנו עוול', 'פגעו בנו', 'הזיקו לנו', והידיעה הזו - מעצימה את הקושי שבעתים... הלא בינינו לבין עצמינו: כלום יש מי שאינו מכיר בכך, שקשה הרבה יותר להתמודד עם קושי שנגרם כביכול בעטיו של אחר, מאשר להתמודד עם קושי בלתי נמנע? - הלא הדבר ברור מאין כמותו!

אכן, לאמיתו של דבר, עלינו לשרש את התחושה הזו מכל וכל. עלינו לזכור כי איש אינו יכול להרע לנו, בדיוק כפי שאיש אינו יכול להיטיב עמנו, מלבדו יתברך... יתר על כן: כאשר יהודי מתרגז כאשר הוא אינו מצליח כרצונו - הרי בכך הוא מביא לידי ביטוי את חוסר אמונתו! שהרי אילו היה מאמין באמת כי הכל ממנו יתברך, ובלעדיו לא יכול לקרות מאומה - בוודאי לא היה מרהיב עוז בנפשו להתרגז, שכן על מי רוגז הוא? על הריבונו של עולם? אולם מלבד זאת, עלינו לזכור כי אף אנו איננו מושלמים כל כך... הלא 'לב

ידוע מרת נפשו! מי כמונו יודעים כמה שאנו צריכים לתקן, כמה שאנו צריכים לשפר את עצמינו, ומעתה, מה לנו כי נלין על זולתנו?

על כן, כאשר קבל אדם קבל רבינו על חבריו שעשה לו רעה, והתמרמר באומרו: "כלום אינני צודק? הלא ברור שתהיה לי תרעומתי!", נענה רבינו במתק שפתיו והשיב לו: "לדידי אין מושג של 'הקפדה'... אינני מכיר מציאות של 'תרעומת'... אני יודע, שאם מאן דהוא פגע בי - עלי לערוך 'חשבון הנפש', כפי שכבר הזכיר בספר החינוך בטעם איסור 'לא תקום ולא תיטור'! אלא מאי? אטען כי אנכי מקפיד על שגלגלו את החובה על ידי אותו פלוני או אלמוני? ובכן, אין זה מענייני... עד שאני שואף

לתקן את הזולת - עלי לתקן את עצמי! כל אדם העורך את חשבון נפשו" - הטעים רבינו - "יודע כי מקננות בו כל המידות הרעות! מעתה, באיזו זכות יקפיד על זולתו?"...

ובהזדמנות אחרת התבטא רבינו ואמר: "לכשעצמי, איני מבין איך אנשים יכולים לגשת ל'דין תורה'... איך אדם יכול לתבוע דבר לעצמו?"... אין ספק בכך, שאילו זו תהיה התחושה - לא תהיה לנו קפיידא על זולתנו כלל, ובהעדר הקפיידא - נגלה עד מהרה כי קל לנו הרבה להתמודד עם עוולות, שנעשו לנו על ידי הזולת, שכן תחושת 'חוסר הצדק' לא תעצים את הקושי, והמרמור לא יכביד על ההתמודדות...

ואגב, אם בקפיידא עסקינן - הרי שזה המקום להזכיר כי דעתו של רבינו היתה שאין להתחשב בקפיידא, כל עוד אין לה בסיס הגיוני ומוצדק. במקום בו מקפיד האדם על זולתו שלא כהוגן, מבלי כל הצדקה - אין הקפיידא הזו יכולה לגרום כל נזק, ואין להתחשב בה כלל.

זאת ועוד: גם במקום בו נגרם נזק לפלוני מחמתנו, אולם אנו פעלנו על פי ההלכה ועל פי הנהגת התורה - סבר רבינו כי אין לנו לחשוש מקפידתו. "הקפיידא אינה בעלת משמעות כשלעצמה, אלא רק עלולה לעורר תביעה חריפה יותר כלפי אדם שפגע בחברו - במקום בו החבר מקפיד על הפגיעה... אכן, במקום בו לא היתה פגיעה כלל, או שהפגיעה היתה מוצדקת על פי התורה וההלכה - ברור שאין לקפיידא כל משמעות, וכל נזק לא יארע מחמתה!" - הבהיר רבינו בהזדמנויות שונות.

דוגמה לכך יכולים אנו למצוא בעובדה הבאה - אותה סיפר ראש כולל חשוב מתלמידיו של רבינו, וכך היה מעשה:

החזון איש קרא לרבי שלמה זלמן אולמן: "אני שומע שאתה חייב כסף לפלוני ואינך משלם לו". הוא השיב שהם כבר היו בדין תורה פעמיים, והוא יצא פטור. אבל החזון איש אמר לו שמאחר והוא בן תורה, ויש בכך משום חילול ה', שיאמרו על בן תורה שהוא אינו משלם את חובותיו, לכן הוא רוצה שהוא ישלם לפחות חלק מהסכום. הוא אף אמר לסבא שיש לו כסף של צדקה, שאפשר להשתמש בו למטרה זו כדי למנוע חילול ה'

ראש ישיבת 'אחינו' לצעירים, הרה"ג ר' מיכאל ברלין, מספר על הסבא הגדול הגאון רבי שלמה זלמן אולמן זצוק"ל רב בית המדרש מ'שכנות יעקב', ומשרידי דור דעה

יעקב א. לוסטיגמן

כשהוא מחזיק בלולב ובארבעת המינים, עטוף בטלית, ואינו חושש מה יאמרו הבריות. הגויים אכן הסתכלו עליו בתחילה בעין עקומה מעט, אך היהודים ממש כעסו עליו, שהוא כביכול מבאיש את ריחם בעיני הגויים, וגורם להם לאי נעימות בין שכיניהם.

"אבל סבא לא היסס. זה קרה לא רק בסוכות, אלא בכל עת הוא היה הולך וציציותיו מתנופפות לעין כל, את הכיפה הוא לא הסתיר, וכל הליכותיו היו כשל יהודי המתגורר בבני ברק או בירושלים.

"אחרי תקופה, שמעה סבתא מאחת הגויות באזור, שהכומר בכנסיה המקומית דיבר עליהם בדרשתו ביום ראשון של אותו שבוע. במהלך ההטפה השבועית לבאי בית יראתם, נזף בהם הכומר מדוע הם מזלזלים במצוות הנצרות, ולפעמים אפילו מתביישים לנהוג כפי שהנצרות מצפה מהם: 'תלמדו מהיהודי החדש הזה שבא לגור כאן', אמר להם הכומר, 'תראו איך הוא גאה ביהדותו, איך הוא מקיים את המצוות של היהודים בלי לחשוש מאיש, כאילו הוא נמצא בין יהודים. אתם נמצאים כאן בין נוצרים, ויש לכם הרבה מאוד מה ללמוד מהיהודי הזה, שנמצא במקום הלא טבעי שלו, ובכל זאת מתנהג כך בלי שום חשש או בושה'.

"מאותו היום, החלו הגויים באזור להעריך את סבא, ואפילו היהודים הבינו שהוא בעצם מקור לגאווה ולא לבושה חלילה. הניסיונות שלהם להניא אותו ממעשיו פסקו לחלוטין, הם למדו להעריך אותו ולכבד את דרכו המיוחדת". הרב ברלין מספר על מקרה שאירע שנים רבות קודם לכן: "כשהחל הכורת הנאצי לעלות על יהדות אירופה, הצליח סבא להיחלץ מהסכנה ונשלח לארץ באנייה, שמספר המקומות עליה היה מוגבל מאוד. אחד מקרובי משפחתו היה מעורה בהרכבת רשימת הנוסעים שיוזכו לעלות על הספינה, והוא ידע על כך שלסבא, שהיה אז נער צעיר, יש פוטנציאל גדול מאוד, ולכן התעקש לשרבב את שמו לרשימה. אבל אמו של סבא נשארה מאחור, ומיד כשהגיע ארצה החל סבא לפעול למענה. הוא היה עצור בעתלית למשך תקופה, יחד עם מעפילים רבים אחרים, וכשהשתחרר הוא מצא יהודי שידו היתה מעורבת בזיוף דרכונים וסרטיפיקטים. הוא הבטיח לשלם לו סכום גדול, אם יצליח להביא לעלייתה של אמו ארצה. היהודי הזה אכן פעל רבות, אך לא הצליח להביא לתוצאה המיוחלת, ובסופו של דבר הצליח סבא לפדות את אמו מגיא הבכה, בדרך אחרת.

"אחרי תקופה בא אותו יהודי לסבא, וביקש ממנו את התשלום שהתחייב לשלם לו. סבא הזכיר לו שמאמציו לא נשאו פרי, ושחורורה של אמו הגיע בדרך אחרת. 'זה נכון', השיב העסקן, 'אבל אני השקעתי מאמצים רבים למען שחורורה של אמך, בסופו של דבר היא אכן השתחררה ולכן מגיע לי כסף'. "הם הלכו לרב בענגיס, שערך ביניהם דין תורה ופסק שהצדק עם סבא. השניים נפרדו לשלום, אבל לאחר תקופה שב אותו יהודי ושוב ביקש את כספו. שוב הלכו השניים לרב בענגיס ושוב נפסק הדין שסבא פטור מלשלם. "אחרי מספר שנים, סבא כבר היה אז מקורב מאוד למרן החזון איש זצ"ל, ואומרים לו שהחזון איש קורא לו: 'אני שומע שאתה חייב כסף לפלוני ואינך משלם לו', שאל החזון איש. סבא השיב שהם כבר היו בדין תורה פעמיים, ובשתי הפעמים הוא יצא פטור בלא כלום. אבל החזון איש אמר לו, שמאחר והוא בן תורה, ויש בכך משום חילול ה' שיאמרו על בן תורה שהוא אינו

אחת הדרישות הבסיסיות ביותר מדיין, היא "לא תגורו במשפט", וזוהי למעשה דרישה מכל יהודי באשר הוא, שישמור את רגש הפחד בלבו, ויאפשר לו לפעול רק כשהגורם לפחד הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו. ככל שגדולה יותר האמונה בלב האדם, כך קטן הוא הפחד שלו מפני בני אדם, בעלי חיים, וכל המאורעות היכולים לבוא עליו.

תכונה זו של חוסר הפחד מכל דבר בעולם הזה, היתה אחת מתכונותיו הבולטות של רבינו הגאון רבי שלמה זלמן אולמן זצוק"ל, רב בית המדרש 'משכנות יעקב' ודיין בבית דינו של הרה"ג ר' קרליץ יבלחט"א. משרידי דור דעה, שעלה ארצה בשנות הזעם, התמודד עם לא מעט קשיים גם בהמשך דרכו, אך בכל עת נותרה צהלתו על פניו, ומעולם לא חשש מאיש. תכונה זו ליוותה אותו עד הסתלקותו לישיבה של מעלה בשבועות האחרונים, בח' שבט.

"סבא היה אדם אציל מידות", מספר נכדו הרה"ג ר' מיכאל ברלין, ראש ישיבת 'אחינו' לצעירים, במודיעין

עילית. "הוא היה אדם נעים, האיר פנים לכל אדם, ולבו היה מלא רגש לכל יהודי. אבל כשהגיע לקיום התורה ומצוותיה, הוא הפך לצור חלמיש, סלע מוצק שאיש לא יכול היה להזיז אותו ממקומו ומדעתו".

כך למשל מספר הרב ברלין, על מקרה שאירע בעת שביקר בבית סבו הגדול: "במשך מספר שנים אחרי החתונה שלי, הייתי לומד בכולל בבני ברק, ובצהרים הייתי עולה לאכול מעט ולנוח בביתו של סבא. באחת הפעמים כשסיימתי לאכול, ביקשה ממני סבתא תחי', שאגש רגע לחדרו של סבא, ואבדוק מדוע הוא לא בא לאכול את ארוחת הצהרים שלו. נכנסתי לחדר, וראיתי את סבא יושב יחד עם אברך שהגיע לשאול אותו שאלה - וממרר בבכי. שניהם ישבו ובכו, בעיניו של האברך עמדו דמעות, ואילו סבא ממש בכה והתייפח, כשהוא מסביר לאברך 'אני לא יכול. אני לא יכול... מה אני יכול לעשות? אני פשוט לא יכול'.

"האמת שמאוד נבהלתי. יצאתי החוצה, ואחרי שהאברך הלך לדרכו, וסבא הגיע לאכול את ארוחת הצהרים שלו, ניסיתי לשאול אותו בעדינות אם קרה משהו חמור... אבל סבא השיב לי שהכל בסדר ב"ה, אלא שהאברך הגיע עם שאלה הלכתית, והוא נאלץ לפסוק לאיסור. האברך הסביר שזה מאוד קשה לו, וניסה לבקש שאולי סבא ימצא איזושהי דרך להתייר, סבא אכן ניסה לחפש צדדים להתייר אבל לא הצליח למצוא, ולכן הוא ישב ומירר בבכי, על צערו של האברך ועל צער משפחתו...".

אולם, כאמור, כשהיה זה נוגע לעניינים של עמידה על עקרונות ההלכה והיהדות, הפך הגרש"ז זצ"ל לעיקש וחסר פשרות. "במשך שנים ארוכות, התגוררו סבא ובני המשפחה בשווייץ, לצורך רפואתה של בתו שחלתה בפוליו. הם גרו באזור שבו היתה קהילה יהודית קטנה, אך הם חיו שם בין הגויים, ולכן לא היה מקובל לנופף ביהדות שלהם בראש חוצות. "והנה מגיעה משפחה מארץ ישראל, שממאנת להסתיר את יהדותה או להצניע את קיום המצוות. בסוכות יצא סבא מבית הכנסת באמצעו של יום,

היה גנרטור בכל רחוב, ולא היו פתרונות לנושא. הוא היה יושב בשבת בלי חשמל, וכשהיו שלושה ימים רצופים של ראש השנה ושבת, אז כל המשפחה ישה בבית שלושה ימים בלי חשמל, בלי תאורה ובלי מקרר. לא היו שום הקלות או הנחות בנושא הזה."

"פעם אירע שבנו שאל אותנו, אם הוא היה פעם בשבת בחיפה. היה זה כש'חיפה האדומה' היתה לשם דבר בריחוק שלה מיהדות. השיב לו סבא: 'מעולם לא הייתי שם בשבת, ולעולם לא אהיה שם בשבת'. שאל הבן מדוע מדבר האב כך, ואולי כן יצא לו פעם שיהיה לו צורך להיות בשבת בחיפה. אבל סבא השיב שבמקום שבו מצהירים על כך, שהשבת היא יום ככל הימים ומצוות התורה נתונות למרמס בריש גלי, זה מקום שבו הוא אינו רוצה לדרוך ובוודאי שלא לשבות בו בשבת קודש".

"גדולה היא האבדה שאיבדנו", מסכם הרב ברלין את דבריו, "והאמת היא שאנחנו יודעים רק מעט מזעיר אל קורות חייו של סבא, כי הוא לא היה מדבר על עצמו כמעט. רק בתקופה האחרונה, כשנפלה עליו הזקנה והוא כבר לא היה בכוחותיו, יכולנו לשאול אותו שאלות ולקבל ממנו קצת יותר מידע, אבל גם אז, הטבע שלו היה לשתוק, והיינו צריכים לנסות שוב ושוב, עד שהצלחנו לחלץ מפיו בדל מידע נוסף. מה שכן ראינו הן התוצאות, התוצאות של מסירות הנפש וההליכה ללא פשרות עם ההלכה ועם התורה הקדושה, נראו על פניו המאירות, ועל הנהגותיו הקדושות כל ימי חייו".

משלם את חובותיו, לכן הוא רוצה שהוא כן ישלם, לפחות חלק מהסכום, ואף אמר לסבא שיש לו כסף של צדקה, שאפשר להשתמש בו למטרה זו כדי למנוע חילול ה'.

"סבא שאל את החזון איש כמה לשלם לו, והתשובה היתה שישלם מחצית מהסכום המדובר. אלא שהעסקן ההוא סירב לקבל מחצית מהכסף. הוא התעקש לקבל את מלוא הסכום. שב סבא לחזון איש ושאל כיצד לנהוג, אבל הפעם השיב החזון איש שלא ישלם לאיש פרוטה: 'ממילא מדובר בתשלום שהוא לפני משורת הדין, ואם העסקן מתעקש לקבל את הכל, איננו חייבים עוד לדאוג לעניין של חילול ה', מעכשיו האחריות כבר מוטלת עליו באופן בלעדי".

בהקשר זה של חילול ה', מספר הרב ברלין על מעשה נוסף שהיה לסבו הגדול עם החזון איש: "פעם ניגש אל סבא יהודי שהתגורר ברחוב ז'בוטינסקי בבני ברק, ואמר לסבא שמאחר והוא מקורב לחזון איש, הוא מבקש ממנו שישאל לדעתו בעניין שמעיק לו, מאחר והוא מתגורר באזור שבו יש חילולי שבת, האם הוא צריך לעשות מאמץ מיוחד לעבור לתוככי בני ברק, כדי להימנע מהמראות הקשים של חילול שבת? החזון איש השיב לסבא: 'הרי גם כאן בבני ברק משתמשים בחשמל בשבת, ומחללים בכך את השבת, ומאי נפקא מינא אם כן, אם הוא יגור שם או כאן?'.
"סבא אכן היה דבק מאוד בפסיקתו של החזון איש, עוד בימים שבהם לא

« המשך מעמוד 1 | הגאון הגדול רבי ראובן אלבו שליט"א »

יש לתת את הדעת על ענין זה, אם באים אל אדם לבקש ממנו תרומה - אין לדחוק אותו, שמא יתן תרומתו לא מתוך נדיבות הלב. כבר למדים אנו מהפסוק: "מאת כל איש אשר ידבנו ליבו תקחו את תרומתי", קחו את התרומה רק מאדם "אשר ידבנו ליבו". רק תרומה כזו הינה ראויה, ויש בה ברכה. (מתוך הספר 'משכני אחרית')

"רבינו, איננו מבינים! אם כבר נפתח ליבו לב האבן, והעשיר הקמצן הזה נתן פעם צדקה - מדוע מחזיר לו הרב את תרומתו?". אמר להם הרבי: "כלום לא ראיתם איזו אבן נגולה מעל ליבו, כאשר החזרתי לו את הכסף? האם לא הבחנתם באיזו שמחה הוא קיבל את כספו בחזרה? הוא לא נתן את תרומתו בנדיבות לב, ובתרומה כזו אין ברכה, ירחם המרחם".

« המשך מעמוד 2 | ר' משה שינפלד »

להבדיל, זוהי הסכנה הגדולה שיש להתגונן מפניה. כל עוד היא באיבה בארץ ישראל, פן נאחר המועד ונמצאת התורה מתבטלת, חלילה. לפני שנים שלחתי שליח אל הגאון הק' החזון איש והגאון הק' מבריסק זצ"ל, שישאל בשמי בעצתם. מתוך תשובתם הסקתי כי כוונתי לדעתם בתוכנית, והדבר עודדני מאוד בדרכי. אני צועד בדרך תלמידי הבעש"ט והגר"א ולמעלה בקודש, בדרכי 'ראשונים כמלאכים', הרמב"ם והרמב"ן, שעלו לחונן את עפר ארצנו ולקומם את הריסותיה, בהם תמכתי יתודותי. אינני חרד מפני שלטון החילונים, כי כל זה בר-חלוף, ופתאום יבוא האדון להיכלו, ועתידיהם הם לחזור בתשובה שלימה וילמדו בינה. לקראת המשיח, עלינו להתכונן בכל ליבנו נפשנו ומאודנו, ואז לא נירא אלא בלתי ה' לבדו. אנו נעשה את שלנו וה' הטוב יעשה את שלו, ויגאלנו גאולה שלמה אמיתית. (פורסם ב'דגלנו' שבט - אדר תש"ך, מתוך הספר 'מפיהם של רבותינו')

חומת מגן ששום רוחות רעות לא יפרצו בה. כלפי חוץ, עלינו להישמר בעיקר לבל יתחלל שם שמים, חלילה, על ידינו, ולהקפיד שיתקדש שמו הגדול ברבים.

על דבר אחד לבי חרד בקרבי: על מגיפת המותרות, המתפשטת מארצות הברית ופורצת גם בקרבנו בארץ ישראל. אין התורה והמותרות יכולים לדור בכפיפה אחת! בני הכולל הספורים בארצות הברית, אשר מאהבת התורה וויתרו על תפנוקי העולם הזה, הם - תתקיים תורתם בידם. מעולם טוען אני כלפי יהודים שומרי תורה: "מה לכם שאתם צרי עין כל כך? מובטח לכם העולם הבא הנצחי על כל שפע תענוגותיו! לעומת זאת יודעים הנכם, כי פורקי עול תורה, צפויים להם יסורי גיהנום בעולם הנצח. למה זה, אם כן, אתם מקנאים בהם על הנאות העולם הזה, החולף וקצר הימים, ואתם מבקשים לחקות אותם, וליהנות גם אתם מכל המותרות, שמשמשים לחילונים תחליף בעד עולם הבא?". לא יתכן שדירתו של רב תדמה לדירת כומר

חוויה רוחנית יומית

מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק. עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

פנה היהודי אל הסנדלה, הושיט לו נעל מעוותת כשעל פניו ארשת של אי שביעות רצון: "נעל זו חזרה זה עתה מסנדלרייתו של בערל, הוי בערל, בערל! לא יוצלח שכזה! לא די שלא תיקן את הנעל, אף קלקל ועיוות אותה עוד יותר! נו, אתה בוודאי תצליח להציל את המצב". הסנדלר נתן בלקוח החדש מבט מוכיח, ודחה בשתי ידיו את הנעל המושטת אליו

מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זיע"א, מלמד על מזה שלמד מסנדלריה מופלאה של פעם

"ועשית פרכת תכלת וארגמן" (שמות כ"ו, ל"א)
סנדלרים של פעם

לשון הרע!.

בינתיים סייע הסנדלר לתקן את נעלו של הגאון רבי מיכל יהודה, הוא הושיט את הנעל ואמר: "חשבתי שיועיל לתקן את החור בטלאי אחד, אולם שכבה אחת של עור לא הספיקה, על כן תפרתי על החור טלאי על גבי טלאי". "אם כך", נענה הגאון רבי מיכל יהודה, "עלי להוסיף מעות עבור הטלאי הנוסף".

"חלילה", התנגד הסנדלר.
"והרי עבדתם יותר מהצפוי"

"אפשר שכך, אבל המחיר נקבע מראש, ולא אקח יותר מכפי שסוכם!" לימים, היה מזכיר מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ את זכר אותה סנדלרייה מופלאה, בהוסיפו: "צא ולמד כיצד היה נראה הרחוב של פעם, השוק של פעם. נכנסים לסנדלר, רואים מה זה ניצול הזמן, אם יש רגע פנוי - לומדים. זהירות בלשון הרע וזהירות בדיני ממונות. ומה נענה אנו על השווקים שבזמננו...".

ארבע כנפות מהודרות

הספל לנטילת ידיים בחדר האוכל שבישיבת 'תפארת ציון', יכול היה להעיד כי לא כל המשתמשים בו מוכתרים ביראת שמים צרופה. נטילת ידיים לסעודה, היתה רק סעיף אחד במכלול מעשים שלא היתה בהם הקפדה יתירה - פה ולזול בזמן קריאת שמע, ושם דיבור בזמן התפילה. עוד אי אלו בקיעים בחומת ההקפדה נתגלו פה ושם.

מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ, בתקופת כהונתו כראש ישיבת 'תפארת ציון', הבחין בסדקים רוחניים שנוצרו שם בתקופה מסוימת. הוא חש רוח צוננת במקצת נושבת בין מסדרונות הישיבה, ועז היה רצונו לחזק את רפי הידיים, לרומם את קומתם מתוך יראת שמים טהורה.

פנה, אפוא, למעונו של מרן ה'חזון איש' זצ"ל, להתייעץ איך להעלות את הבחורים על דרך טובה. נענה החזון איש ואמר: "תורה לבחורים לדקדק במצוות ציצית בהידור. מצוות ציצית משפיעה אוצרות יראת שמים על המדקדקים בה".

הגאון רבי מיכל יהודה עשה כעצתו, הוא הדריך את הבחורים להקפיד על מצוות ציצית לפרטותיה ודקדוקיה, והנה - ה"ראיתם" פעל את פעולתו והביא ל"זכרתם" - תוך זמן קצר ניכר שינוי מבורך, הבחורים התחזקו מאוד ביראת שמים, אווירת רצינות אפפה את הישיבה, אווירת כובד ראש שלא הכול מותר וכל ענין צריך להישקל בפלס.

סוד ההצלחה טמון היה בארבע כנפות מהודרות, ועוד ארבע כנפות מהודרות. (מתוך 'משולחנם של גדולי הדור')

עורות, דבקים ומלאי מסמרים, סדן ופטיש - אלו מקצת המראות הקבועים בכל סנדלריה, אולם אם נציץ אל תוככי סנדלריה קדומה במקצת, נגלה מלבד כל אלה, מלבד השרפרף והררי הנעלים גם ספרים - ספרי קודש. סנדלר יהודי של הדור הקודם חדור היה בתחושת קבע - כל זמן שלא מתקנים - אפשר עוד ללמוד. סנדלר? ללמוד? אכן כן - עד ראייה היה מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ, בהיותו עוד בגולה.

חור בסולית נעליו הביא אותו אל סנדלרייה נאצלת, המתפקדת לפי עולם

מושגים אחר. הסנדלר, משאך סיים את מלאכתו, בין גברא לגברא ובעותות הפנאי, היה הוגה בספרים, אשר הימצאותם בסנדלריה היתה לא פחות נחוצה ממכונת התפירה.

עוד הסנדלר מתקן את הנעל, היתה לו לגאון רבי מיכל יהודה, ההזדמנות לראות איך מתפקדת הסנדלריה. הוא עצמו הוזמן לשבת, עד אשר תסתיים מלאכת התיקון. תוך כדי עבודה נכנס אל הסנדלר יהודי נוסף. "ראה", פנה היהודי אל הסנדלר, הוא הושיט לו נעל מעוותת, כשעל

פניו ארשת של אי שביעות רצון. "נעל זו חזרה זה עתה מסנדלרייתו של בערל. הוי בערל, בערל! לא יוצלח שכזה! לא די שלא תיקן את הנעל, אלא אף קלקל ועיוות אותה עוד יותר! נו, אתה בודאי תצליח להציל את המצב". הסנדלר נתן בלקוח החדש מבט מוכיח. הוא דחה בשתי ידיו את הנעל המושטת אליו, ואמר בחומרה: "בשום פנים ואופן לא אתקן לך את הנעל! עוד לפני שהיה סיפק בידו של הלקוח לברר על מה ולמה, הוסיף הסנדלר בתוכחה: "לשון הרע! אתה מדבר לשון הרע! אינני רוצה לתקן נעליים לבעלי

קו השיעורים של דרשו

*4992 א 077-2222-666

באחת הקהילות בסמוך לעיר מאנסי, שיפצו המתפללים את בית מדרשם ברוב פאר והדר בהוצאה גדולה, עד שהתנוסס בית המדרש לשם ולתהילה. לאחמ"כ החליט ראש הקהל להשקיע מעט אף בשיפוץ ותיקון ספר התורה שבהיכל, והזמין סופר שיבוא לראות את ספר התורה. הסופר בדק את ספר התורה ונודעזע למראה עיניו: ספר התורה היה פסול בתכלית! נדרשה יגיעה רבה עבור תיקונו. הסופר הציע לתקן את ספר התורה תמורת 5000 דולר, אך ראש הקהל לא הסכים לשלם יותר מ-500 דולר

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, על 'אין אדם שומע לי ומפסיד'

להיכנס דרך השער, מסרו לו הפרטים ונכנסו. כעבור כמה שבועות קיבלו השניים מכתב מעורכי דין במדינתם, בו כתוב שעליהם להתייצב לפנייהם ביום פלוני. המה ראו כן תמהו - מה פשענו ומה חטאנו כי דולקים אחרינו? בהגיע יום המיועד באו השניים, והודיעו להם כי באותה שעה שהם נכנסו ל'בית הקברות' הנוצרי, התקיימה לווייה של גוי עשיר גדול, הלה ערירי היה ולא הותיר אחריו יורשים, וציווה ב'צוואת המת' שכל כספו יחולק שווה בשווה בין המשתתפים בהלוויה, ולכן נשאלתם בשערי בית הקברות לשמכם ומקום מגוריכם, כי אף לכם דין 'משתתפים' בלווייה זאת, והרי לכם 'ירושת המת' - שישים ושניים אלף דולר (כשנים עשר מידות מהסכום שהיו מקבלים מבני הקהילה, אילו היו משלמים להם כפי המקובל!). נתקיים בהם 'אין אדם שומע לי ומפסיד' (דב"ר ד', ה'). וכבר סיפר לי סופר אחד, כי לפליאת הדבר יש להוסיף, שמידת ספר התורה היא באורך שישים ושניים יריעות, חושבנא דדין כחושבנא דדין...

המשיל הגה"ח רבי אהרן יוסף לוריא זצוק"ל, לבאר הלשון "השלך על ה'" - משל לעשיר המהלך בדרך, ובידו צרור יקר של אבנים טובות ומרגליות. הלה הוצרך לנסוע למרחק וחשש לשלום אבניו, לכן פנה אל ידידו להפקיד בידו את הצרור, אלא שהוא לא הסכים לקבל על עצמו אחריות כה גדולה. מה עשה העשיר? רץ אל חברו, השליך לתוך ידיו את הצרור, ומתוך מרוצתו זעק לעברו כי אצה לו הדרך, ובעוד רגעים הריהו מפסיד את האנייה היוצאת לדרכה. ידיד זה מקבל על עצמו 'שמירה מעולה', בידעו שהעשיר הלך לו, וסמך עצמו עליו בסמיכה שיש בה ממש... כיו"ב לענייננו: המשליך את כל יהבו (כל צרוותיו וחבילותיו) על הקב"ה - מתוך הכרזה 'אבי שבשמים אין לי על מי לסמוך רק עליך' - בלי שאלות וחשבונות, בוודאי ייטב לו - והוא יכלכלך!!

יודמה האדם בדעתו, אם היתה לו איזו 'קרן' (קופת חיסכון) בבנק, אשר בה שמורים עבורו כמה וכמה מיליוני דולר מזומנים טבין ותקילין, וכי היה דואג מהיכן יקנה לחם לפי הטף, או מהיכן ישיג מעות להשיא את צאצאיו? פשיטא שלא! ואף אם בפועל אין המעות תחת ידיו, מכל מקום אין לו דאגה, בידעתו שברגע שיזדקק למעות, יוציא מפיקדונו כדי צרכו. כיו"ב ממש יבטח האדם בחי עולמים, כי למה ידאג מאין יבא עזרו, והלא יש לו אב רחום, שכל הארץ והמעות אשר עליה שלו הן, ובשעה שיצטרך סכום מעות, יבקש ממי שהכל שלו, והוא בוודאי ייתן לו כל צרכו!

צהלה ושמחה - מעלת וסגולת השמחה

הנה כשנשאלה אסתר במשתה היין (אסתר ה', ו'): "מה שאלתך וינתן לך", השיבה (פסוק ח'): "יבוא המלך... ומחר אעשה כדבר המלך", ולכאורה ייפלא! מדוע דחתה למחר ולא התחננה מיד על נפשה, אחר שאמר לה "מה שאלתך וינתן לך"? ועוד צ"ב, על מה סמכה בדעתה שלמחר יהא בידיה לפעול, יותר מאשר תוכל לעשות בו ביום?

וביאר צדיקים, כי בעת ההיא היה "ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב" (פסוק ט'), וידעה אסתר שבעת 'שמחה' כזו, לא תוכל להפילו ולנצחו, כי לא יאונה כל רע לאיש השרוי במידת השמחה, ע"כ התחכמה והזמינה אותו לבוא למחר, אחר ששמחתו תפוג מעט, ואז תצליח להפילו בנקל.

ולימוד גדול הוא לבני ישראל, שאם לאותו רשע הועילה מידת השמחה הממשך בעמוד 11 <<<

"יְעֲשִׂיתָ מְנַת זָהָב טָהוֹר מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה הַמְנוּחָה" (שמות כ"ה, ל"א)

רש"י: "לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקב"ה למשה, 'השלך את הכיכר לאור והיא נעשית מאליה'" (מנחות כט).

רמזו בה הרה"ק ה'דברי ישראל' ז"ע (בפרשתו): "ללמדנו נתיב ישר בדרכי האמונה, בבוא לאדם קושי ומכאוב, כגון בענייני כיכר לחם (-פרנסה) או בשאר מכאובים. לבו בל עמו, וכשל כוח הסבל מרוב התלאות וטרדת הזמן, ישליך את עצמו יחד עם כל הקושי 'לאור', כלומר אל הקב"ה שהוא אש אוכלת, ומעתה היא נעשית מאליה... כמה שנא' 'השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך' (תהלים נ"ה, כ"ג)".

הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה אומר, שההבדל בין 'בעל ביטחון' למי שאינו, שאותה פעולת ההשתדלות יעשו שניהם, אלא שזה יעשנה מתוך בהילות ובלבול הדעת, וזה לא יאבד משלוות הנפש אפילו לרגע, אלא יעשנה כפורע חובו ותו לא מדי, וההסבר כי הראשון מדמה בנפשו שהצלחתו תלויה בהשתדלותו, וזה יודע שהכל נהיה בדבר ה', ולא תלוי במאומה בהשתדלותו ועשייתו. כי הכל נכללו בגזירת "בזיעת אפיך תאכל לחם", והבחירה נתונה בידי האדם אם להתייגע ולהזיע על המחיה ועל הכלכלה, או להזיע בקניין מידת הביטחון... ובוזה ייטב לו בזה ובבא.

סיפר אחד מסופרי סת"ם מבני ארה"ב, שבאחת הקהילות בסמוך לעיר מאנסי, שיפצו המתפללים את בית מדרשם ברוב פאר והדר, בהוצאה של דולרים רבים. יגיעה עצומה השקיעו עד שהתנוסס בית המדרש לשם ולתהילה. לאחמ"כ החליט ראש הקהל, להשקיע מעט אף בשיפוץ ותיקון ספר התורה שבהיכל. לצורך זה הזמין את הסופר הנ"ל שיבוא לראות את ספר התורה. הסופר בדק את ספר התורה ונודעזע למראה עיניו, כי ספר התורה היה פסול בתכלית! נדרש יגיעה רבה במשך ימים ושעות עבור תיקונו. הסופר הציע לראש הקהל לתקן את ספר התורה תמורת חמשת אלפים דולר, אך ראש הקהל, שלצורך פארו של בית הכנסת מוכן היה לשפוך מעות כמים, לא הסכים לשלם לסופר עבור מלאכה דחופה וחשובה זו, יותר מחמש מאות דולר ותו לא.

משיצא הסופר מפניו, התקשר אל חברו שגם הוא סופר סת"ם, ואמר לו: "אם נשאיר את ספר התורה כמות שהוא, יקראו מתפללי בימ"ד זה בס"ת פסול עוד רבות בשנים. הבה ננדב שנינו מזמננו, ויחד נתקן את ספר התורה תמורת אותם חמש מאות הדולר ותו לא מדי, ובוודאי ישולם לנו שכר מן השמים".

ואכן ממחשבה למעשה. שני הסופרים נגשו יחדיו למלאכת הקודש, ישבו שעות ע"ג שעות ותקנו את ספר התורה, שיהא ראוי לקרות בו כדת וכדין. משגמרו עבודתם באישון ליל, יצאו שניהם (מאותה העיר שבה שוכנת הקהילה הנ"ל) לחזור לביתם. באמצע הדרך חיפשו אחר בית הכיסא, ולא מצאו אלא בתוככי בית קברות נוצרי. בלית ברירה פנו להיכנס לשם. בשערי בית הקברות הליו עצר אותם 'שומר' ששאל לשמם והיכן מקום מגוריהם. ה'סופרים' לא הבינו לשם מה עוברים הם חקירה ודרישה זאת, מ"מ ברצונם

בתשע בבוקר התקשרה אלי אחותי, ובפיה חדשות שהיכו אותי בהלם ובתדהמה: הכלה התקשרה ואמרה שהחתונה חייבת להידחות. ישבתי כהלום רעם: 'מה, למען ה' קרה? למה חייבים לדחות את החתונה?!'. התמלאתי פחד נורא. "היא אמרה מה הסיבה?," שאלתי את אחותי. היא לא ידעה לענות לי

הרב יהושע ליף שליט"א, על קורות חייו עם ראש הישיבה רבי ראובן פיינשטיין שליט"א, ואביו רבי משה פיינשטיין זיע"א

אתם וודאי שואלים את עצמכם: מדוע התחתנת במקום נידח כל כך? ובכן, התשובה היא, שחמותי רצתה לערוך את החתונה בוורמונט, משום שמזה ארבעים שנה לא נערכו בעיר חתונות יהודיות, והיא רצתה להביא קצת קדושה יהודית למקום. הדבר לא היה משימה פשוטה: באותו זמן לא היו שירותי קייטרינג כשרים מחוץ לברלינגטון. על כן שכר חמי שירותי קייטרינג במונטריאל שבקנדה, ששם שכנה הקהילה היהודית הקרובה ביותר. החברה הייתה בבעלות יהודים הונגרים טובים, שהכינו אוכל הונגרי טוב, ונענו לאתגר לחצות את הגבול כשצורכי חתונה שלמה ארוזים במשאיות. בשל המרחק הרב, שכרתי אוטובוס לכל הבחורים שיגיעו להשתתף בחתונה. שישים בחורי ישיבה מלאי מרץ עלו אל האוטובוס, שיצא מברוקלין בארבע לפנות בוקר. החתונה נערכה בבין הזמנים, ובשל כך השתתפו בה בחורים מכל מקום: מסטייטן איילנד וממיר, מבולטימור ומלייקווד. לכל ישיבה היו נציגים בחתונה.

ר' ראובן לא נסע באוטובוס. רכשתי עבורו כרטיס טיסה, הוא הגיע מניו יורק ושהה בבית מלון מקומי עד לזמן החתונה. גם אני הייתי באותו בית מלון והתכוננתי ליומי הגדול. בתשע בבוקר התקשרה אליי אחותי, ובפיה חדשות שהיכו אותי בהלם ובתדהמה: הכלה התקשרה ואמרה שהחתונה חייבת להידחות!

ישבתי כהלום רעם: מה, למען ה', קרה? למה חייבים לדחות את החתונה? האם מישהו חלה, חלילה? התמלאתי פחד נורא.

"היא אמרה מה הסיבה?," שאלתי את אחותי. היא לא ידעה לענות לי. מיהרתי להתקשר לבית הכלה, אך קו הטלפון היה תפוס. ניסיתי לחייג שוב ושוב, אך כאילו להכעיס, נשאר הקו תפוס. רגשות ייאוש הזדחלו ללבי...

לפתע עלה במוחי רעיון: באותם ימים, אפשר היה להתקשר למרכזייה המקומית, ולבקש שיעלו על שיחה של מישהו. צריך היה לשכנע את המרכזיית שמדובר במקרה חירום, אבל

בשלב זה הרגשתי שלא יהיה קשה לי לעשות זאת. התקשרתי למרכזייה.

"שלום," אמרתי, "אני מנסה להשיג מספר מסוים, אך הקו תפוס כבר שעה ארוכה. האם תוכלו לעלות על הקו בשבילי?" "זה אפשרי, אדוני, אך אוכל לעשות זאת רק אם מדובר במקרה של חיים ומוות"

"תקשיבי," התחננתי "אני אמור להתחתן היום, וכרגע הודיעו לי שהחתונה נדחתה. אני מנסה לברר מהי הסיבה. לא נראה לך שזה מצדיק לעלות על הקו?"

"אתה צודק, אדוני. אעלה על הקו מיד" "תודה רבה!"

המרכזיית מילאה את דבריה. וסוף סוף יכולתי לברר מה קרה.

"מה קרה?," שאלתי

"יש לנו בעיה רצינית!"

"מה הבעיה?"

הבעיה היתה כזו: לפי חוקי ארצות הברית, אסור להעביר למדינה עובדים ממדינה אחרת. חמי דאג מראש לאישור חד פעמי ממושל וורמונט, שיאפשר לו להכניס את בעלי הקייטרינג ועובדי מעבר לגבול. כדי לאשר את העניין היה אמור בעל הקייטרינג למלא דו"ח, שיפרט בדיוק מה הוא מביא מקנדה. אבל הוא היה יהודי מבוגר, שלא מילא דו"ח כזה מעולם (וואס איז א דו"ח?), ופשוט התעלם מהדבר. הוא פנה אל הגבול עם משאית מלאה אוכל וקיווה לטוב.

"ועשו לי מקדש ושכנתי..." (שמות כ"ה, ח')

ר' ראובן פיינשטיין היה ראש הישיבה הרשמי של ישיבת סטייטן איילנד, ואביו ר' משה פיינשטיין הנהיג את הישיבה מבחינות רבות. לא ארך זמן רב עד שגיליתי שר' ראובן ירש את מידותיו הנאצלות של אביו. הענווה שלו הייתה נוגעת ללב, במיוחד כשנגע הדבר להתבטלות בפני דעת אביו הגדול. מהר מאוד גילינו כי גם ר' ראובן התברך בגדלות ייחודית משלו, המשלבת חכמה פנימית שאפשרה לו לקלוט כל מצב נתון, לעיתים קרובות במבט מקורי ובחשיבה שונה מהרגיל.

מי ששמע אותו מדבר, הבין בחוש שעומד מולו אדם בעל היקף ידע עצום, אדם ששוחה בלי קושי בים הש"ס והפוסקים. ההתבוננות בר' ראובן, המפלס לו ולנו דרך בים התורה, החדירה בנו שאיפות מרוממות. השתוקקנו לרכוש יותר ויותר מהיקף בקיאותו, והתפעלנו מעומק עיונו המפעים.

מבחינה מסוימת היווה ר' ראובן גשר בינינו לבין אביו. מצד אחד הראה לנו בדוגמה אישית, שאפשר לדמות לאדם גדול שבגדולים כמוהו. מצד שני חשנו שהוא קרוב לעולמנו, ומבין כל כך את רוחנו ואת המקום שממנו הגענו. מסיבה זו יכולנו ללמוד ממנו בדוגמה אישית, עד כמה לימוד התורה הוא החשוב והיקר מכל.

לא היה ספק בליבנו שר' ראובן 'קולט' אותנו. הוא קרא לנו "boys" או "guys" - 'בחורים' בשפת הדיבור, ואנחנו ידענו וחשנו שהבין אותנו באופן מושלם.

כשהגעתי ללמוד בישיבת סטייטן איילנד, היא מנתה רק כארבעים תלמידים. כתוצאה ממספר תלמידיה המצומצם, היה היחס אישי, וקל מאוד היה ליצור קשר קרוב עם ר' ראובן. עד היום עושה אני דברים רבים שלמדתי מר' ראובן, בראותי מקרוב שכך נוהג הוא. בעצם דמותו הוא השפיע עליי רבות, ומהנהגותיו בחינוכנו ובלימודנו למדתי כיצד ללמד את תלמידי בבא העת.

לעיתים רבות תהינו באוזניו, איך זה לגדול כבנו של גדול הדור? ר' ראובן חלק עמנו כמה מזיכרונותיו האישיים - זיכרונות שהעניקו לנו הצצה לחייו, כילד בשכונת הלוואר איסט סייד בניו יורק. "ראשית", הוא היה אומר, "מעולם לא הרגשתי חסך משום בחינה שהיא, מכך שאבי עסוק כל כך. אבי המחיש לנו את אהבתו באופנים רבים. בבקרים הקפואים של החורף הניו-יורקי, היינו פוקחים את עינינו, ומגלים שאבי הניח את בגדינו על הרדיאטור כדי לחממם עבורנו. הודות למסירותו, נהנינו ללבוש בגדים חמים ונעימים.

אורחים רבים היו באים ויוצאים בביתנו, אולם אבי תמיד הקפיד להושיב אותי בסמוך למקומו סביב שולחן השבת, והוכיח לי שהקשר בינינו לעולם לא יתנתק, גם כאשר הנו טרוד בעניינים חשובים ובאירוח רבנים וגדולי תורה".

ר' ראובן היה מדגיש באוזניו את הנהגתו זו של אביו, כדי ללמד כיצד כל אב, גם זה הנושא במסירות את עול הנהגת הציבור, יכול להוכיח לילדיו את אהבתו הרבה, באמצעות פעולות קטנות של אכפתיות והתחשבות.

מתוך כבוד לר' משה, ביקשתיו לסדר קידושין בחופתי, אף שידעתי שהדבר אינו מציאותי, שכן החתונה נערכה במקום מרוחק, סמוך לעיר ברלינגטון שבוורמונט. התחתנו בעיירה קטנה בשם 'שרלוט', באסם ששכן במרומי גבעה הצופה אל אגם צ'אמפל אין המרהיב, והוסב לאולם. העיירה שרלוט נמצאת מרחק שש וחצי שעות נסיעה מניו יורק. ר' משה בירך אותי בחום ואמר, שאף שהוא עצמו לא יוכל להגיע לוורמונט, ר' ראובן יבוא במקומו. ואמנם, ר' ראובן טרח והגיע להשתתף בחתונתי.

טען החסיד לבעל ה'חידושי הרי"ם': "מפני מה יותר מאחרים, לזוטר על הכסף שהוא חייב לי מהדירה שאני משכיר לו? אם אין לו לשלם, ילכו ויקבצו נדבות בשבילו, ואף אני עצמי אתן נדבה ביד רחבה. אבל מפני מה עלי לשאת בכל ההפסד?"

על מידות ואורחות חיים אצל גדולי ישראל

שאלת רשות, יוצא מהמרחץ מלוכלך יותר משהיה לפני שנכנס!...

...

מסופר על רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שהגיע אליו השוחט של הקהילה, שהיה תלמיד חכם מובהק וירא שמים, ואמר לו שרצונו לנטוש את מלאכת השחיטה, משום שהוא ירא מהאחריות הגדולה שתלויה בו שמא ישחט שלא כהוגן.

שאלו רבי ישראל: "ובמה בדעתך לעסוק לפרנסתך?". השיב השוחט: "אפתח חנות ואעסוק במסחר".

תמה רבי ישראל ואמר לו: "אם בשחיטה, שאין בה כי אם איסור אחד של נבילה חושש אתה, על אחת כמה וכמה שיש לחשוש בעסק המסחר, שכרוכים בו הרבה אזהרות ואיסורים, כגון: 'לא תגנובו', 'לא תגזול', 'לא תחמוד', 'לא תעשוק', 'לא תונן', 'לא תכחשו', מידות ומשקלות, 'מדבר שקר תרחק', ואיך לא תחשוש ממכשול?".

...

גמילות חסדים לכל

מסופר על רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל, שהלך ברחוב יחד עם כמה מתלמידיו, ניגש אליהם יהודי ושאל: "האם כבוד הרב יודע היכן הוא רחוב פלוני?".

רחוב זה היה בקצה העיר, ופניו של רבי חיים עוזר היו מועדות לכוון אחר, ובכל זאת נטלו רבן של כל בני הגולה יד ביד, הלך עמו כמחצית השעה, עד שהגיעו אל הרחוב המדובר והראה לו את הכתובת המדוייקת. לאחר שנפרד ממנו, שאלוהו התלמידים מדוע הקדיש לו זמן כה רב, וכי אי אפשר היה להראות לו את הכיוון ודי בכך? ואף אם עדיין לא ימצא את המקום, יוכל לשאול בדרכו אדם נוסף, ומדוע היה צריך ללכת עמו עד למחוז חפצו? השיב להם רבי חיים עוזר: "וכי לא הבחנתם שיהודי זה מגמגם, והייתה לו בושה גדולה להציג את שאלתו בפניי? אילו לא הייתי הולך עמו יד ביד עד המקום, היה נאלץ לשאול שוב ושוב, ולהתבייש פעם אחר פעם, כדי להשיג את מבוקשו. כדי למנוע בושה מיהודי, שווה היה לצעוד את כל הדרך הארוכה!".

(מתוך הספר 'להתענג בתענוגים')

"מאת כל איש אשר ידבנו לבו" (שמות כ"ה, ב')

ארע שסיפרו ל'חידושי הרי"ם', כי אחד מחסידיו רוצה לפנות דייר עני ואביון מהדירה שמשכיר לו. שלח הרבי לקרוא לו, והחל לייסרו על כך. טען לו החסיד: "מפני מה מחוייב אני יותר מאחרים לוותר על הכסף שהוא חייב לי? אם אין לו, ליהודי זה, לשלם על שכירות הדירה, ילכו נא ויקבצו נדבות בשבילו, ואף אני עצמי אתן נדבה ביד רחבה. אבל מפני מה עלי לשאת בכל ההפסד?".

השיבו האדמו"ר: "חז"ל אמרו (חגיגה ב, ב): 'מי שחציו עבד וחציו בן חורין, כופין את רבו ועושה אותו בן חורין', וזאת על מנת שיוכל לישא אשה, שחלק העבד שבו מונעו מלישא אשה יהודיה. "ויש להקשות, מדוע האדון צריך להפסיד ולשחרר את העבד? ילכו נא ויקבצו את הסכום הדרוש, ישלמו לאדון ויפדו את העבד?"

"התירוץ הוא, שאם עבדך הוא, ועלה בחלקך להיות רבו, עליך מוטלת החובה לדאוג לו! אף אתה, אם הקב"ה סיבב שהעני הזה הוא הדייר שלך, בדין הוא שאתה תסבול את הפסדו!".

יש לאדם להתרגל, שאם מזדמנת לו מצוה יעשנה הוא בעצמו, ולא יחפש "לזכות" בה אדם אחר...

פעם ישב רבי ישראל סלנטר, ושוחח עם מקורביו על אורחות חיים ודרכי מוסר. שאל אחד מהם: "מי עדיף ממי, היושב בבית המדרש, משיים לילות כימים ועוסק בתורה, או היושב בחנותו ועוסק במשא ומתן באמת וביושר, וגם קובע עיתים לתורה?". נענה לו רבי ישראל ואמר: "אדם כשר העוסק במשא ומתן באמת וביושר, אין לך מדה גדולה הימנו!". "אמנם", הוסיף, "אם יש בנמצא אדם כזה, חבל שיבלה את זמנו בחנות ובמסחר".

...

פעם אחת נכנס ה"חפץ חיים" לבית המרחץ בראדין, וראה שבשעה שאחד מהרוחצים עזב לרגע את הדלי עם המים, בא אחר והשתמש בהם שלא ברשות תבירו. ניגש אליו ולחש באוזנו: "אדם המתרחץ בדלי של אחרים ללא

<< המשך מעמוד קודם

בשעה אחת בצהריים הגיע האוטובוס עם כל בחורי הישיבה המוכנים לחגוג עמי. חמי הצליח בקושי רב לשחרר את בעלי הקייטרינג, אבל עובדי החברה הצרפתים-קנדיים לא קיבלו רשות כניסה לארצות הברית. כתוצאה מכך, לא היו בחתונה מלצרים, אך אל דאגה, היו ישישים בחורים, שרבים מתוכם התנסו במלצרות כשהיו בקמפ, והם שמחו לחזור אל הסינר ללילה אחד.

ר' ראובן נהנה בחתונה מאוד. באלבום חתונתי נותרה מזכרת: תמונה שבה נראים שנינו רוקדים יחד במרץ, רב ותלמיד, בחתונה שאף אחד לא תישכח. החתונה הייתה אמורה להתחיל בשתיים בצהריים, אך בשל האירועים המסעירים היא התחילה רק בשש בערב. הייתה זו חתונה מדהימה, וכל המשתתפים ללא יוצא מהכלל נהנו בה.

בשעת לילה מאוחרת כשהסתיימה החגיגה, פנו כל הבחורים כאחד לאגם צ'אמפליין, וקפצו פנימה לשחייה מרעננת. היום כולו היה רווי מתח, מלא עליות ומורדות, אבל לבסוף הסתדר הכול בצורה טובה יותר משקיוויו. נוכחות של רבי במקום השרתה עליו רוגע ושלווה, והפכה עבורי את היום לטוב בהרבה ממה שהיה לולי היה שם.

זה מה שרב עושה לתלמידו: משרה עליו רוגע, עומד לצדו, מעניק לו חיוך ומילה של עידוד כשהוא זקוק לכך, ומראה לו את אהבתו פעם אחר פעם.

זה מה שעשה ר' ראובן עבורי בלילה המשמעותי ביותר בחיי.

(מתוך 'בהיכלם', סיפורים מהיכלם של גדו"י מאת הרב יהושע ליעף)

כשהגיע לגבול עצר אותו שוטר, וביקש לדעת מה יש במשאית. "אין כלום", אמר בעל הקייטרינג במבטא הונגרי כבד "אין כלום, אדוני?" "אפשר לפתוח לראות?" "תפתחו"

שומרי הגבול פתחו את המשאית ונדהמו למצוא בה אוכל שמספיק לסעודת חתונה שלימה.

"ניאלץ לשים אותך במאסר, אדוני"

"למה מאסר?"

"כי ניסית להבריח סחורה מעבר לגבול!"

"מה אתם מבלבלים לי במוח? אחי עבר כאן לפני חצי שעה ולא בבלתם לו במוח".

"מה מספר הרישוי של אחיך, אדוני?"

וכך נעצרו שני האחים בעלי הקייטרינג, וכל אנשי הצוות שלהם, והובאו לבית הסוהר המקומי.

"עכשיו אין לנו קייטרינג, ואין לנו אוכל", הוסבר לי, "ולכן מוכרחים לדחות את החתונה".

בינתיים, במקום להסתפר או להכין דבר תורה לחתונה, נאלץ חמי לרוץ לתחנת המשטרה ולנסות לשחרר את העצורים ואת האוכל לסעודה בערבות.

חוקרי המס לא הסירו את עיניהם מה'שנורר'. במשך תקופה ארוכה התקשו 'לעכל' את התופעה - והמשיכו לחשוד... ולעקוב. "נקראתי למשרדי מס הכנסה ונחקרתי", כך סיפר. "חקירה צולבת שתי וערב, הלוך וחזור". והנה יום אחד, הגיע ר' דוד לייב לסעודת בר מצווה של בנו של יהודי עשיר. נציב 'מס הכנסה' השתתף גם הוא...

על תרומות וצדקה - סיפורים מחייו של גבאי הצדקה המיתולוגי ר' דוד לייב שוורץ זצ"ל

אבל לפקידי המס היה נראה הדבר מוזר. למי שלא הכיר את ה'שנורר', כפי שהוא קרא לעצמו: 'דער שנורר איז דא...', היה קשה 'לעכל' את המציאות הזו. הם החליטו לשלוח אנשים נוספים לעקוב אחר האיש. הוא לא ידע על נוכחותם. בשעות אחר הצהריים המאוחרות יצא 'לעבודתו' באולמות השמחות. כל העת צפתה בו עין בלתי נראית, בוחנת. ואז ניגש אליו יהודי נשוא פנים, והניח על השולחן חבילת מרשרשים. היה זה סכום כסף גדול, כמעט נדיר באותם ימים. האיש ביקש לפרוע הלוואה, שאותה קיבל מ'דוד לייב'. בטרם הספיק להודות, החל ר' דוד לייב להמטיר עליו ברכות, כאילו היתה זו תרומה, לא החזר חוב. כך היתה דרכו של הצדיק, ר' דוד לייב (לכבד את מחזיר ההלוואה). אנשי המס עמדו מרחוק ושפשפו עיניהם כלא מאמינים. הם צבטו בבשר החי. התחילו להבין מנין סכומי הכסף הגדולים. אחר כך חשפו את זהותם ובאו להתנצל.

עם זאת לא הסירו חוקרי המס את עיניהם מה'שנורר'. במשך תקופה ארוכה, התקשו 'לעכל' את התופעה - והמשיכו לחשוד... ולעקוב. זה נמשך תקופה ארוכה, עד שרכש את החותמת: "נקראתי למשרדי מס הכנסה ונחקרתי", כך סיפר. "חקירה צולבת שתי וערב, הלוך וחזור". האמינות של ה'שנורר' הצדיק לא נעלמה גם מעיני החוקרים. והנה יום אחד, הגיע ר' דוד לייב לסעודת בר מצווה של בנו של יהודי עשיר. קהל מצומצם השתתף בשמחה, סביב מספר שולחנות בודדים. נציב 'מס הכנסה' השתתף גם הוא. ר' דוד לייב לא ידע על כך. הוא נכנס לאולם המפואר והושיט יד. המסובין חיטטו בכיסם ונתנו ביד טובה.

ליד אחד השולחנות התייצב יהודי נכבד, סובב את גופו לעבר ר' דוד לייב והושיט לו חבילה של שטרות מזומנים כרוכים בגומי. הוא לחש לו: "ר' דוד לייב, זה סכום כסף בשביל ישיבת ויז'ניץ" (ר' דוד לייב לא קיבץ כסף לישיבת ויז'ניץ, אלא ששמח לשמש כשליח מצווה). ר' דוד לייב נטל את הכסף, וכדרכו, קימט את הכסף לתוך ידו המלאה והרעיף על הנדיב ברכות. "משום מה לא הכנסתי את חבילת השטרות לכיס", סיפר ר' דוד לייב. נציב מס הכנסה ישב כל העת והביט בשנורר. כשסיים את הסיבוב הקצר, ניגש אליו נציב המס (יהודי דתי נכבד מר א' ע'), קרא לו לצדי

האולם, הציג את עצמו ושאל: "מה הרקע האמיתי לסיפורים הנערמים על שולחנינו 'דוד לייב נתן לנו'? יהודים קונים דירות, מנין קנו דירה? מנין הם חיים? מנין להם רהיטים? והם עונים 'ר' דוד לייב נתן לנו'. האם יש אמת בדבר? האם אתה מסוגל לפרנס אנשים רבים כל כך? וכי בכוחך לאסוף שלל כה רב? הרי העניין מסתכם בסכומי עתק!".

ר' דוד לייב לא היסס. הוא פתח את כף ידו והראה לו: "בבקשה, אדוני היקר. הנה! אתה רואה כמה אנשים משתתפים כאן בבר המצווה, והנה! זה מה שיש בידי מ'שמחה' כה קטנה. בבקשה תספור ונראה יחד..."

נציב מס הכנסה החל לדפדף בשטרות, ונדהם מהסכום הענק שהיה מקופל בפיסת ידו, שבה נכללה אותה חבילת שטרות... ה'נציב' חיך בהערכה מרובה וקרא בקול: "ר' דוד לייב! בסדר. בסדר גמור. אני מאשר. עיני ראו ולא זר, את הסיבוב הקצר ואת ההון הרב! אבל, בבקשה, מעתה ואילך - עם חותמת!..." בסופו של דבר, הם אישרו שחתימה של ר' דוד לייב תהווה 'תעודת כשרות' לכסף. מעתה כל מי שהגיע למשרדי המס ובידו אישור חתום ע"י ר' דוד לייב שוורץ, שהוא זה שהעביר את הכסף למוכ"ז (למוסר כתב זה), הוחזק בחזקת כשרות, חתימתו וחותמתו הוכרו כהצהרת הון חוקית.

המשך בעמוד הבא <<<

"וְזֹאת הַתְּרוּמָה" (שמות כ"ה, ג')

פקידי 'מס הכנסה' עברו מבית לבית בשיכון ויז'ניץ בבני ברק, ע"פ הרשימה שבידם. תורתם אומנותם, שקועים בלימוד ובחסידות יומם ולילה. "מנין, איפוא, הכסף לרכישת הדירות?", תמהו החוקרים וחככו כפות ידיהם בהנאה. הפעם, הרהרו, הצליחו להעלות בחכתם דג שמן. אח"כ נקשו על הדלת לפי השם שהיה כתוב ברשימה שבידם. כשנפתחה נראה מעברו השני של הסף אברך חביב סבר.

"הכסף?"

את הכסף קיבל מר' דוד לייב שוורץ, אמר.

הם שאלו מספר שאלות ענייניות נוספות, ומיהרו לתחנתם הבאה. כששמעו גם כאן את התשובה לשאלה, לא האמינו למשמע אזניהם. הם החליפו ביניהם מבטים משתוממים. "דוד לייב". השם חזר על עצמו גם בדירות הבאות.

החוקרים ירדו לרחובות הקריה, בניסיון להתחקות אחר עסקיו הלא-מוצהרים של המיליונר, שתומך בעשרות אברכים בסכומים כה גבוהים. בקשו לברר, מיהו העשיר שרכש בעבורם דירות. ר' דוד לייב, אצלם אין רשום כזה. הם אינם זוכרים.

בהכוונת התושבים מיהרו לביתו של האיש. הם ציפו לראות וילה מפוארת שכמותה טרם ראו, ומכוננית פאר חונה בחזיתה, ואולי גם נהג משועמם שרוחץ אותה בשמש. הם לא האמינו למראה עיניהם, כשרגליהם הוליכו אותם למרתף של בני הישיבה. דירה

קטנה ומיושנת קידמה את פני הבאים. דירה כמעט ללא ריהוט, ומה שבנמצא, מינימלי ומיושן. ניכר היה, שהעוני דייר קבוע במרתף הזה. כשנפתחה הדלת, נתקלו החוקרים בזוג עיניים חודרות, שבחנו אותם מבעד לזגוגיות עבות. זקן ארוך ולבן שיווה לאיש מראה של הוד וקדושה. דמות גרומה, מסוגפת, שחיוך רחב על שפתיה.

"האם אתה הוא דוד לייב שוורץ?" שאלו מהוססים. "כן"

"מנין לך סכומי הכסף הגבוהים?", שאל-התעניין אחד האורחים.

על פניו של המארח עלה חיוך רחב. הוא קרב אל השואל, ופשט את ידו אל מול עיניו: "צדוקה תציל ממוועס", הכריז בקולו בנימה שובבה משהו. על פניהם של אנשי המס עלה חיוך רחב. הם מיהרו לפשפש בכיסם והטילו לתוך כף היד המושטת מטבעות. אחר מיהרו לעזוב את המקום. כך מפי השמועה. ר' דוד לייב עצמו גילה פעם וסיפר: "הם הביטו בעיניים בולשות לכל פינות החדר, ושאלו שוב ושוב 'איפה הכסף?'. אמרתי להם: 'קודם תתנו משהו לצדקה ואז אגלה לכם'. הם הניחו מטבעות בכף ידי תוך תקווה... חיכיתי והצבעתי על היד המלאה: 'הנה לכם, כאן הכסף!'..."

למחרת אותו לילה, נרכשה החותמת למס הכנסה. זכה ר' דוד לייב למצווה זו, שקנאה בדמים מרובים (ר"מ שטרנברג ששמע מפיו). כך הילך הצדיק ר' דוד לייב בדרכו, וסייעתא דשמיא מלווה את ידו בכל עת.

להרגיל אנשים לתת

אבל שלא תטעו. ר' דוד לייב אסף גם סכומים גדולים מאלה שקיבל באותה בר מצווה. אין מי שלא נתן כשהוא ביקש. עשר אג', מחצית שקל, שקל, ולפעמים שטר גדול יותר. הוא קיבל מכל הבא ליד. ופרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול. אחר כך היתה מתורגמת מצוות צדקה למעשי החסד.

היו לו, לר' דוד לייב, גם לקוחות קבועים. עשרות שנים נהג אחד מהמתפללים להגיש לו מטבע של חמש אג', עוד מהימים, שלאגורה היה כוח קניה משמעותי. "תן לי בבקשה שלוש אגורות עודף", ביקש, כך מידי בוקר כהרגלו. השנים חלפו, ועמן גם ערכו של הכסף, ואותו יהודי היה ניגש מידי בוקר אל ר' דוד לייב, מושיט את המטבע הבן החמש אגורות ומבקש בשמחה: "תן לי בבקשה עודף שלוש אגורות", ור' דוד לייב, לאורך כל השנים נטל את המטבע, פשפש בין מטבעותיו, מצא שלוש אגורות והחזירן סרח העודף. אחר כך נפרץ מעיין הברכות.

"לשם מה אתה לוקח ממנו?", התעניין אחד ממכריו. "כסף זה אינו בעל ערך כלל", תמה.

ר' דוד לייב נעץ בו מבט חייכני, חודר, והשיב: "העיקר שהוא נותן. שנים רבות עמלתי, עד שהרגלתי את האנשים לתת", השיב ומיהר להיפנות לעסקיו. ההישג הגדול הוא, שאנשים פותחים את סגור ליבם ונותנים לשני - "העיקר שהוא נותן", ושוב הדהד שקשוק המטבעות. ושוב הדהד הקול המוכר: "גייב מיין געלט" - תן את הכסף שלי...

ר' דוד לייב היה סבור, כי הוא יכול לזקוף לזכותו את התרחבות ה'שנור' של גבאי צדקה בארה"ק. התרוצצות בין אנשים לצרכי צדקה, היתה עד אז מקובלת רק בירושלים, והוא אימץ את המנהג והחזיריו גם במקומות אחרים, כך אמר. הרגיל אנשים להעניק, לתת.

העבודה שלו היתה סביב השעון. כל סדר יומו היה סביב הצדקה. ליבו החם תקתק כמו שעון. ההקפדה שלו בכספי הצדקה, היתה כמו שעון שוויצרי דייקני. הוא גם היה שעון מעורר, מעורר לבבות: ר' דוד לייב חלף בדרכו ליד

שלא יוכלו להזיק לו, כ"ש שתועיל מידה זו לבני ישראל עם הקודש, לבטל מעליהם את כל הצרות והייסורים, כמו שאמרו צדיקים (דגמ"א בילקוטים, ועוד הרבה מהצדיקים) לרמוז בפסוק (ישעיה נ"ה, י"ב): "כי בשמחה תצאו", שעל ידי השמחה אפשר להניצל מכל הצרות, ולצאת מאפילה לאור גדול!! וע"י השמחה בטוב לבב יצא מכל צרותיו ומצוקותיו, וכביאור הגר"א ז"ע במשלי, על הכתוב (משלי י"ח, י"ד): "רוח איש יכלכל מחלהו ורוח נכאה מי ישאנה", וז"ל: "השמחה באה על ידי הרוח. וזהו 'רוח איש', כשהאיש תמיד בשמחה, הוא יכלכל מחלהו, אף שתבוא עליו מחלה חס ושלו, יכלכל מחלהו בשמחתה ויבטלנה, עכ"ל. ואם כי דבריו לעניין חולי, מ"מ נלמד מכך לכל צרה וצוקה, הן ברוחניות הן בגשמיות, שבשמחתו יבטלנה". וכך אומרים בשם הרה"ק מקארלין ז"ע ש"אם יהודי מתהלך בשמחה

שני עצים גבוהים, עצים עתיקים המתנשאים לגובה רב. לפתע התרחב חיוך של הרהור על פניו: 'אפשר להתרומם לגובה רב, ועם כל זאת להישאר בול עץ'. 'חלילה, חלילה', השליך ר' דוד לייב את הרהוריו, 'יהודים רחמנים בני רחמנים הם. כולם טהורי לב, עצים מבלבלים. אלא שלפעמים הם שוכחים, אז אני רק מזכיר להם. מרגיל אותם למה שהם באמת. מרגיל אותם לתת!'.

"ברוך משלם"...

פעם נכנס ביום חורפי לביתו של עשיר בתל אביב. בעל הבית ניגש לדלת ונחרד: "אוי, דוד לייב, ראה נא את נעליך המטונפות בבואך, לכלכת את הבית שלי, דוד לייב, מה עשית?!"

נכמרו רחמיו של ר' דוד לייב על היהודי. הוא התנצל, אך מיהר להעלות חיוך על פניו: "ר' יהודי, עד עכשיו קיימת בנפשך 'ברוך מרחם על הארץ'. עכשיו, במטותא ממך, תקיים 'ברוך מרחם על הבריות'". לבבו של האיש התרווח, חודה המושחז של האמירה נגע בעצב רגיש בנפשו, משום כך מיהר לקיים בעצמו גם את המשך: "ברוך משלם שכר טוב ליראיו", הוציא חופן שטרות כסף - שכר טוב והגון, והגיש אותו במאור פניו "ליראיו" - השנורר ירא השמים.

כך הרגיל אנשים... כך עורר את טוב ליבם.

(מתוך 'בחזק יד', מחייו של ר' דוד לייב שוורץ)

מעצם הדבר שהוא יהודי, ערב אני לו שלא יאונה לו שום רע לא בגשמיות ולא ברוחניות" (מאמר מרדכי).

כע"ז אמר הרה"ק הר"ב מפשיסחא ז"ע, שיותר יכולים לפעול בבכיה. ומעשה שהיה בעת שהיה בדאנציג, שראה שנפל אחד לים, וכמעט שטבע שם, אמר לו הרב הנ"ל בלשון אשכנז: "גריס מיר דעם לויטן" (דרוש משמי בשלום הלוויתן), ואח"כ עזר לו ה' שאחז בדף אחד וניצל, וביאר הרה"ק פישר מעשיו, כי בחור זה לרוב חרדו ופחדו, נתייאש לגמרי מעצמו ולא היה בידו מוח לחשוב מחשבות היאך ובמה להינצל, ורק ע"י המילתא דבדיחותא נתרחב לבו במעט שמחה, וכבר העלה בראשו כמה עצות איך להינצל (אור ישירים הערה ל"ט, נפלאות חדשות - ליקוטים).

(מתוך באר הפרשה - תרומה תשע"ז)

האזינו עכשיו לשיעורי

הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א

כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2222-666
או 4992*

הוא הנחיל לנו דרכי יושר במתיקות מיוחדת... כך אמר 'בתיאבון' למי שמדבר בלימוד, כשהוא מרמז על גחלי הרתמים שיהיו לו למאכל... הוא נהג לומר: "מי שמדבר באמצע הלימוד, מאכילים אותו גחלי רתמים. אתם צריכים להבין, שמי שמקבל גחלי רתמים - לא נמצא בגן עדן..."

הרה"ח רבי אלחנן יעקב הכהן רבינוביץ שליט"א, על דמותו המיוחדת של אביו בעל 'מעדני השולחן', הגאון הצדיק רבי לוי רבינוביץ זצ"ל

חכם, ואסור להפריע לו כי הוא צריך ללמוד, ואין לו זמן; בכל מה שצריך עזרה בבית - הוא עזר. כשהיינו ילדים, לא היה עדיין חלב מפוסטר, והיה צריך להרתיח את החלב. אבל חלב הרי גולש, אז הוא היה עומד ליד הגו כשספר בידו, ובכל דקה הסתכל אם צריך כבר לכבות..."

כמה נתן להגדיר את אישיותו?

"הוא היה אדם 'נקי' בכל המובנים. כשהוא עבר את הניתוח הראשון בליבו בשנת תש"נ, אחרי כמה עשרות צנתורים, קרא לי ואמר: 'עשיתי חשבון נפש; אני לא יודע איך מצבי בבין אדם למקום, אך בין אדם לחברו אני נקי, מעולם לא פגעתי באדם! מלבד תלמיד אחד שאני צריך לפייס. היה פעם מבצע בתלמוד תורה, ההנהלה נתנה סכום כסף, על כל דף שילד נבחן עליו בעל פה. ילד אחד נבחן על כל ברא קמא, והוא חשב שמגיע לו יותר, אבל נאלצתי לאכזב אותו ולתת לו את הסכום לפי הדפים, שכן ההנהלה סירבה להגדיל את הסכום'. והוא המשיך ואמר לי: 'לי לא היה כסף לתת מהכיס שלי, אבל צריך לפייס אותו. לך אליו, ותגיד לו שאני מוכן לשלם לו כמה שהוא רוצה'.

פניתי לאותו יהודי, שהוא היום רב חשוב בבני ברק, ולהפתעתי הוא אמר: 'אני זוכר את הסיפור, אך לא רוצה לקחת כסף; תן לי רק את שני ספרי 'מעדני השולחן' שיצאו עכשיו לאור..."

"הגאב"ד ה'מנחת יצחק' זצ"ל, כתב לו הסכמה על ספר השו"ת שלו, 'מעדני מלכים', והוא פותח את ההסכמה בספור: 'כשבאתי לארץ ישראל, ראיתי דבר שלא רואים באף מקום; גדולי תורה הולכים בצדי דרכים. התפלאתי עד אז למה כתוב 'נקי הדעת בירושלים', אלא שרק בירושלים, מקום כל כך קדוש, מגיעים לזכות כזו'. והוא ממשיך וכותב: 'אחד האנשים האלה הוא רבי לוי רבינוביץ'.

"ה'בין אדם לחברו' אצלו היה נקי, כעדות עצמו. שמירת הלשון שלו הגיעה עד הקצה. פעם כשהפצתי בו לספר לי משהו, נעניתי במשפט שלא אשכח לעולם: 'מיום עומדי על דעתי לא דיברתי לשון הרע'... ואז הוסיף: 'בתחילה זה היה לי קשה, אבל שברתי את זה, ומאז אין לי אפילו יצר הרע לכך'..."

מה עמד מאחורי הסירוב שלו לכתוב את שמו בראש ספריו?

"לא די בכך שלא רצה לכתוב את שמו, הוא לא רצה להדפיס את ספריו בחייו! גם לאחר שהצלחנו לשכנע אותו, הסיפור עדיין לא נגמר. הוא החליט לפרסם את הספר בלי שום 'המחבר'. אמרתי לו, שאם כך, איך יוכלו לכתוב תגובות והערות למחבר? אמר לי: 'אפשר לתת תא דואר למכתבים'..."

"לאחר שהפצתי בו, התייעץ עם רעו וידידו הקרוב, הצדיק רבי אשר פריינד זצ"ל, והוא אמר לו בחכמה מינינה ובינה: 'למה אתה לא רוצה לכתוב שם, כי אתה לא רוצה 'גאווה'? אז מה הרווחת? יבוא היצר הרע ויגיד לך: 'אתה יחיד בדור שהדפסת ספר בלי שם'... הוא קיבל את זה, וכך הוסר המכשול האחרון לפני הוצאת הספר עם שמו.

"כשיצאו הספרים, אמר: 'כל ימי הלכתי בשולי דרכים; עכשיו אני מוציא את הספר, וכשאני יוצא לרשות הרבים, אני מרגיש שזה מפריע לי מאוד. אני יודע שאסכול מזה, כי אני הולך להתפרסם'... ואכן, ספריו יצאו בעשרות אלפי עותקים, ורבות לומדי 'יורה דעה', לא זזים בלעדיהם.

"הוא התחיל לקבל מכתבים בכל מיני בירורי הלכה, ובהם תארים גדולים. כשקיבל מכתב ממרן הגר"ח קנייבסקי, שכתב עליו 'הגאון הגדול', היה נסער. הוא אמר בצער: 'מה זה 'גאון'? למה רבי חיים כותב עליי ככה?'... כשהכריזו

'ועשית שלחן עצי שטים' (שמות כ"ה, כ"ג)

לנגד עיני בני ירושלים, עדיין ניצבת דמותו הצנומה של בעל 'מעדני השולחן', הגאון הצדיק רבי לוי רבינוביץ זצ"ל, מי שכל ימיו היו מקשה אחת של עמל ויגיעת התורה, מתוך נקיות הדעת וצניעות, ונפטר ביום ב' באדר.

"ה'משנה ברורה' של יורה דעה! - כך העידו גדולי ישראל על חיבורו 'מעדני השולחן', שהתקבל בקרב כל תופשי משוטי ההוראה, והפך לספר הלכה מרכזי על 'יורה דעה', עד שגדולי הדור הקודם ראו במחברו פוסק אחרון!

אבל לא רק בגלל החיבור, זכה שאנשי ירושלים יכנווהו 'החפץ חיים של ירושלים', אלא גם בגלל זהירותו המפורסמת מכל נדנדוד של דיבור אסור, עד שאמר עליו מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שהיה ממעריציו הגדולים ודן עמו הרבה בהלכה: 'הגדלות של רבי לוי אינה דווקא בגאונותו המופלגת, אלא בכך שמעולם לא הוציא דבר לשון הרע מפיו!..."

רבי אלחנן יעקב הכהן רבינוביץ

התקבלנו אצל הבן, הרה"ח רבי אלחנן יעקב הכהן רבינוביץ שליט"א.

רבי אלחנן: "הכאב והצער לא הפריעו לו בעליית מעלה מעלה בדרכי התורה והיראה. לפני ארבעים שנה נסעתי לנתניה, פגש אותי יהודי ושאל: 'איך קוראים לך?' - 'רבינוביץ', ענית. 'ואיך קוראים לאביו?' - 'רבי לוי רבינוביץ'. היהודי המבוגר התלהב ואמר לי: 'אני הייתי שליח ההשגחה העליונה להציל את חייו... באחד הימים ירו צלפים ערבים לעבר בניין 'דיסקין', ששוכן בראש הר נישא בירושלים, בגבעת שאול, וכמעט נמלטו. לפתע אני רואה שאבך עומד מול חלון, בידו ספר, וכולו נתון בו, לא שומע את היריות. זחלתי על ארבע כמו חתול, תפסתי אותו ברגליים והפלתי אותו על הרצפה, כך הוא ניצל!..."

"ב'דיסקין' חי אבא עד שנת תרח"ץ, מעט לפני מלחמת העולם שםפניה הזהיר אביו. לאחר מכן נכנס ללמוד בשיבת 'תורה ויראה', כאן התבלט בהתמדה המדהימה שלו ובידיעותיו המופלאות. פעם סיפר שאחרי מבחן, שעבר בהצלחה רבה ב'תורה ויראה', לא רצה שתזווח עליו דעתו; 'לכן', כך סיפר, 'הלכתי לדבר בלימוד עם ה'טפליקר רוב' (הגאון רבי שמשון אהרן פולנסקי זצ"ל, ששימש כרבה של שכונת 'בית ישראל' הסמוכה והיה גאון מופלג). חזרתי שבור ורוצץ, הבנתי שמה שאני יודע זה שום דבר. אך מסתבר שהטפליקר רוב עצמו חשב אחרת. בשנת ת"ש, שנת חתונתו, כבר קיבל כתב היתר הוראה נדיר מהטפליקר רוב, וכך גם מהרב בענגיס, ומרבי יחיאל מיכל, דיין רב שכונת 'כנסת' שחיבר ספר 'גידולי ציון'..."

ואיך אתם זוכרים אותו כאבא בבית?

רבי אלחנן: "כך הוא התנהג אתנו בבית, הכול היה בדרכי נועם. מעולם לא הקפיד, מעולם לא נזף. היחס שלו לבני הבית, לאמא, היה מדהים, וכך גם לכל יהודי.

"הוא הנחיל לנו דרכי יושר במתיקות מיוחדת... הוא נהג לומר: 'מי שמדבר באמצע הלימוד מאכילים אותו גחלי רתמים. אתם צריכים להבין, שמי שמקבל גחלי רתמים - לא נמצא בגן עדן'... כך אמר 'בתיאבון' למי שמדבר בלימוד, כשהוא מרמז על גחלי הרתמים שיהיו לו למאכל..."

"ליבו היה חם מאוד לילדים. אהבנו אותו מאוד והיינו קשורים אליו. הוא היה ה'אוזן קשבת' שלנו, ששמע את הבעיות של כל אחד. זכר את כל הבעיות ונשא אותן בלבו. מעולם לא נתן לעצמו הנחה, שלא לעסוק בצורכי הבית, כמו אדם רגיל ואף יותר. ההתנהלות בבית לא הושפעה מכך שהוא תלמיד

הגאון רבי ישראל גנס שליט"א, סיפר כי הזדמן לו לשוחח עם מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. קודם שנכנס אל ביתו ובמהלך השיחה, שם לב כי רבי שלמה זלמן ניער את חליפתו, והסיר את האבק ממנה מספר פעמים. הרב גנס היה בטוח שרבי שלמה זלמן ממחר לביתו ומרמוז לו...

מאוצרותיו המיוחדים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

מיוחד' בכך שהוא נושא בעול הבית. הדבר היה פשוט בעיניו כי עליו מוטל העול להוריד את שקית האשפה למיכל, ללא כל חשבונות של ביטול תורה, ושל 'זקן ואינה לפי כבודו'. אך יותר מכל נפעמתי, מתחושתו החיובית והסתכלותו המעמיקה, אודות מהות הבית. כאשר הוא נגש לסייע בבית, הוא חש בעבודתו ככהן העושה את עבודתו לפני ולפנים, הרי הבית מהווה מעון לשכינה!

...

הגאון רבי ישראל גנס שליט"א, רבה של קרית מטרסדורף בירושלים, ספר ספור מפלא:

פעם הזדמן לו לשוחח עם מרן עמוד ההוראה, הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. קודם שנכנס אל ביתו ובמהלך השיחה, שם לב כי רבי שלמה זלמן נער את חליפתו, והסיר את האבק ממנה מספר פעמים במשך השיחה. הרב גנס היה בטוח שרבי שלמה זלמן ממחר לביתו, ובכך הוא מאותת לו ברמז קל שעליו לסיים את השיחה. אך כשביקש לסיים, סימן לו רבי שלמה זלמן כי אינו ממחר להמשיך בדבריו הלאה. כך חזר רבי שלמה זלמן לעשות תנועה זו כמה וכמה פעמים במשך השיחה.

רבי שלמה זלמן שהרגיש בפליאתו של הרב גנס, לפשרן של התנועות הללו החוזרות ונשנות, הסביר: "הרי יש לי כעת פגישה עם השכינה!" - ונמק את דבריו: "הן זצ"ל אומרים 'איש ואשה זכו שכינה ביניהם', אין ראוי לקבל את פני השכינה עם חליפה מאובקת!"... פלאי פלאים!

בכדי לזכות להשראת השכינה בבית, יש לדאוג שהבית יתנהל וישתמר בתכלית הקדושה והטהרה, בשמירת ההלכה וההנהגה; בדבור, במעשה, בנועם הליכות ובמידות טובות, וכך יזכו להתגשמות

השאפה 'זכו שכינה ביניהם'.

שמעתי שניגש פעם בחור יתום אל מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, ובקש ממנו עצה וברכה לרגל הקמת ביתו. השיב לו הרב שך בחביבות: "זאת איעצך בני, תצא ותבוא כל הימים לביתך בשמחה, זהו יסוד שהכל תלוי בו..."

ובסגנון דומה השיב האדמו"ר בעל ה'ישועות משה' מוויז'ניץ זצ"ל: "תהא כל ימך בשמחה, ותדאג שגם בני הבית יהיו בשמחה וכך תצליח..." זכורני כמה וכמה פעמים, שזכיתי להתלוות אל מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, בדרכו מהישיבה אל ביתו, ונוכחתי לראות את השמחה ששרתה על פניו בבואו הביתה. מיד כשנכנס לבית הכריז בקול: "א' גוט מארג'ן", בלבביות ובחמימות רבה. היה זה גם כאשר חזר לבית ריק, ולא היה איש בבית מלבדו. אולם צורת הכניסה לבית מעולם לא השתנתה. דרך ארץ קדמה לתורה, כך צריך האדם להכנס לבית, בחיוך! ברוחב לב! זוהי נקודה אחת מני אלף, ללמדנו כיצד להחזיר בבית אווירה של רוממות, שמחה, נחת ושלווה.

"אמרה זו צריכה להשתמר לדורות" - אמר מהר"ם שפירא

זצ"ל אומרים (שבת ל, ב) אין השכינה שורה על האדם מתוך עצבות. כשיש שמחה בבית יש שכינה, וכשיש שכינה יש ברכה בבית, זהו מתוך ברור ובטוח להצליח בהקמת בית בישראל, ולהצלחת האדם בכל אשר יפנה.

אספר ספור נורא ששמעתי מהגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א, רבה של אחוזת ברכפלד, כאשר הספיד את רבינו, מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר

"ועשו לי מקדש ושכנתי..." (שמות כ"ה, ח')
משכנו של אדם מעון לשכינה

ישנו אופן מעשי, כיצד ניתן להשרות את השכינה בעם ישראל גם כיום, לאחר שהסתלקה השכינה בחורבן בית המקדש: הנה כשבני זוג בונים את ביתם, עליהם לדעת שזוהו הרחבת גבולות הקדושה של כלל ישראל בבריאה, וממש לאותה מטרה שפעל בית המקדש כשעמד על מכוננו. לחבר בין שמים וארץ, ולהשכיח את שכינתו יתברך בתחתונים. לכן דמו חז"ל בכמה מקומות את ביתו של האדם לבית המקדש.

כאשר מנהיגים בבית את מידת החסד, עין טובה וקדושה, ואין שולטת שם מידת הכעס, הקדוש ברוך הוא משכיח את שכינתו בבית, כמו שאמרו חז"ל: "זכו שכינה שורה ביניהם" (סוטה יז, א). בכך נתן לקיים בנקל אף היום, בביתו של כל אחד ואחד מאתנו, את הצווי של "ועשו לי מקדש", ולזכות אל התכלית של "ושכנתי בתוכם".

הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, רבה של רמת-השרון, בהספדו על מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, אמר: "בבית הזה [של רבי מיכל יהודה] גרנו אני ואחי, ראש הישיבה מרן הגאון רבי גרשון שליט"א, בטנים הראשונות שנפתחה ישיבת פוניבז'. כאשר מרן הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, שכר ממנו מקום להכניס שתי מסות עבורנו. ראינו בעינינו את קורות ביתו הקדושות. אז היו הצריפים בנויים מקרשי עץ, וכשהוצרכו להרחיב את הבית ולשנות אותו לבית רגיל, התקשה רבי מיכל יהודה להסכים לפרק את צריפי העצים הללו, וזאת משום התורה, התפילה והקדושה שספגו אותן קורות. השכינה שרויה בבית הזה, לא בנקל נתן לפרקו!" - הסביר רבי מיכל יהודה.

...

נוכחתי פעם במעשה שהרשים אותי עמוקות, מהנשיאה בעול של גדולי ישראל בביתם, בתחושה פשוטית ואופיינית, ומההסתכלות המפעימה שלהם על צורת הבית האישי שלהם, מעון לשכינה:

במוצאי שבת אחת, ראיתי את אחד מגדולי תלמידי החכמים בדורנו, שזכה בעבר לשמש ברבנות בחוץ לארץ, כשהוא נושא את שקית האשפה למיכל. נגשתי אליו ואמרתי לו בהדרת כבוד: "שלום עליך, רבי!"... "ממתי הנך תלמידי?" - שאל אותי התלמיד חכם בפליאה.

"מעכשיו!" - השבתי בחיוך, כשאני מטעים: "מלאות כיצד הנכם מתנהגים כעת, הפכתי להיות ל'תלמידי' שלכם! למדתי מכם שאין מקום להתחשב בגדלות בתורה ולא בזקנה, אלא כשצריך - מורידים את האשפה..." התפלא אותו תלמיד חכם ואמר: "מדוע הנך חושב שיש במעשה כזה פחיתות כבוד? אדרבה, הרי בכל בוקר בבית המקדש, הפיס הראשון שנערך היה על זכיה זו, מי יזכה לתרום את הדשן. וכי מה היתה המלאכה שם, אם לא לרוקן את ערמת האפר, שהצטברה על גבי המזבח מיום האתמוול?"

שאלתי בהשתוממות: "במחילה מכבוד תורתכם, אינני מבין מה הדמיון בין פח הזבל לתרומת הדשן, להבדיל, בין בית יהודי טהור אמנם, אך פשוט ורגיל, לבית המקדש מעון השכינה, אשר משם שואבים הכל רוח הקודש?"... השיב התלמיד חכם: "אין הכי נמי, זוהי באמת עבודתנו כל הימים, שהבית שלנו יהיה בבחינת 'בית המקדש'! כך לימד אותנו והשריש בנו מורי ורבי, הגאון הצדיק רבי משה שניידר זצ"ל. וכשזוכים שהשכינה שורה בבית, והבית הופך לכעין בית המקדש, גם הוצאת הפסולת עבודת השם היא!..."

התרשמתי אז עמוקות מדבריו הנפלאים. מהגישה העקרונית הנובעת ממידות תרומיות של אותו תלמיד חכם, שלא ראה שום מעלה או 'דבר

"כשאני מהרהר על גן העדן הנכסף אחרי מאה ועשרים שנותינו בעולם הזה, הרי שבאשר אלייך אני רגוע לחלוטין... את תעלי לבית דין של מעלה, ותגידי בפשטות: 'הלא סייעתי לבעלי לעסוק בתורה!...'"

לבורא עולם יש נציגויות כאן, קוראים להם 'לומדי התורה', התומך בהם הוא שותף אמת עם בורא עולם, השותף הטוב והכדאי ביותר!

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"בְּטַבְעַת הָאָרוֹן יְהִי הַבְּדִים" (שמות כ"ה, ט"ו)

בעולם העסקים המקובל, ישנה רשימת עזרים מומלצת, המורכבת ממספר כלים ונושאים. עסק שמבקש לפרוח ולהצליח, להרוויח ולהתפתח, נדרש למלא רשימה ארוכה של בעלי תפקידים: יועץ ארגוני ויועץ שיווקי, מתכנן כלכלי ויועץ מס, משרד פרסום ואנשי מנהלה, ועוד ועוד... אך יותר משעסק זקוק לטובים ביותר לתפקידים אלה, בעל העסק זקוק לשותף. שותף אמת, שיבוא בכוחות הייחודיים לו, ויזניק את העסק להצלחה מטאורית. אם את בעלי המקצוע האחרים עוד אפשר למצוא, הרי שכאשר מחפשים שותף - המשימה קשה שבעתיים.

ראש וראשון, על השותף להיות נאמן. נאמן לעסק, וגם לשותפו ההדדי. לצד זאת, על השותף להיות בעל קשרים בחלונות הגבוהים, מצוייד ביכולות תפקוד מצטיינות. עליו גם להיות בעל הון - כדי שיוכל להזרים כספים לטובת העסק, ורצוי שיהיה גם שותף לטווח ארוך, ש'רוץ' עם העסק למרחקים ארוכים, כי הצלחת שותפות נמדדת לאורך זמן. עכשיו, לכו לשאול בעלי עסקים כמה נדיר למצוא שותף 'כליל המעלות'

שכזה. החלום של כל בעל עסק הוא למצוא שותף כזה, ולא פעם נוכל לשמוע אותו אומר 'איי, אם היה לי שותף כמו שאני מחפש...', שותף כזה הוא חלום נשאף, כי שותפות עמו מבטיחה את ההצלחה, אך הוא לא בר השגה בכלל, כי אין להשיג שותף איש אשכולות כזה, אין בנמצא שותף המשלב את כל המעלות היקרות הללו! עד כאן, שיעור קצר בכלכלה. ומכאן לתגלית: יש רק דרך אחת להשיג שותף כזה, וזה אפילו די קל. אפשר למצוא אותו בישראל או בארצות הברית, ויש לו גם בכל מקום אחר בעולם. כדי לחתום איתו אין צורך בהררי מסמכים משפטיים, וגם פגישות

מורכבות מיותרות. מיהו השותף הזה? איך סוגרים איתו עסקים כאן ועכשיו? השותף הזה הוא בורא עולם, הקדוש ברוך הוא. מלוא כל הארץ כבודו, הוא נמצא בכל מקום, מוכן לסגור עסקים הרגע. אין כמוהו נאמן לבניו אהוביו, ואין בעל הון כמוהו להזרים כספים לעסק, כאשר 'לו הנסף ולו הזהב'... הוא לא זקוק לקשרים בחלונות הגבוהים, באשר הוא מנהל את החלונות כולם, ועל יכולות התפקוד שלו - ראוי שבני אנוש לא יתנו ציונים... הוא גם חי לנצח, כך שעסקה עמו לא יפוג תוקפה...

איך סוגרים את העסקה? פשוט וקל. לבורא עולם יש נציגויות כאן, קוראים להם 'לומדי התורה'. אלה עמלי התורה ועוסקיה, המשליכים מאחור את העולם הזה ומאוייו, ועוסקים בהתמדה בתורה הקדושה. התומך בהם הוא שותף אמת עם בורא עולם, המסייע להם הופך לשותף נאמן עם נתן התורה, המעודד אותם ומחזק את ידיהם - הוא הוא שותפו של הקדוש ברוך הוא, שותפות רבת משמעות ורבת השפעה, עם השותף הטוב והכדאי ביותר!

בפרשת שבוע זה, אנו מקבלים הנחיות כיצד לבנות ולהרכיב את המשכן וכליו. ראש וראשון לכלי המשכן הוא הארון, בו הונחו לוחות הברית, ובקצה הארון הותקנו טבעות ייעודיות, בהן הוכנסו שני מוטות עץ - 'בדים' בלשון הפסוק, בעזרתם נשאו את הארון. המדרש מגלה, כי הארון בו שכנו לוחות הברית מסמל את התורה, ובדי הארון מסמלים את מחזיקי התורה, אלה אותם שותפי אמת של בורא עולם, המחזיקים את ארון הקודש - את לומדי

התורה. על הבדים נאמר 'בטבעות הארון יהיו... לא יסורו ממנו'. כלומר, השותפות הזו בהחזקת התורה, הינה שותפות נצחית שאינה פוסקת ואינה נקטעת לעולם. זוהי שותפות מבטיחה וכדאית לאורך זמן ולאורך ימים ושנים. השותפות בתורה היא בידי כל יהודי, ברת השגה לכל אחד מאיתנו. בעלי הממון, אם מעט ואם הרבה, יכולים לעשות זאת בכסף - להחזיק ולתמוך בלומדי התורה. אך גם מי שאינו בר יכולת כספית - יכול לעודד ולחזק, להעניק מילה טובה, לכבד ולהעריך את לומדי התורה. כך או כך, העיקר לזכות לשותפות באחזקת לומדי התורה, כדי להימנות בשותפות הכדאית בעולם!

החזקת התורה בקביעות, היא הערובה להצלחת הפרנסה, והיא הדרך לזכות בחלקי התורה. אשרי מחזיקי התורה, כי "עץ חיים היא למחזיקים בה, תומכיה מאושר!".

הרבי במעקב צמוד יום וזילה...

הסיפור הבא הוא סיפור חיים מסעיר, המשתרע על פני כמה עשרות שנים וכולל תהפוכות מורכבות. מופלא ככל שהוא נשמע, אך נכונות פרטיו אינה מוטלת בספק, וזה דבר המעשה:

השמועות החלו טיפין טיפין, ואט אט הפכו לגל גדול וחזק, אשר שטף את אירופה היהודית לפני יותר ממאתיים שנה. השמועות דיברו על יהודי פלאי, שהפך לדמות מחוללת מופתים באופן על טבעי. עדים נאמנים סיפרו על חולים חשוכי מרפא שהפכו לבריאים לחלוטין באורח פלאי, על חשוכי בנים שהפכו לאבות צהלים, ועל יהודים עניים שהתברכו בעשירות והפכו לעשירים מופלגים... השמועה אודות 'איש הפלאים', עוררה תמיהה רבתי בכל שדרות היהדות הנאמנה. האיש עסק לפרנסתו במכירת יין ושיכר, ולא נודע כאדמו"ר או כרב, ואפילו לא כצאצא של אחד מהם.

מנגד, שמו יצא למרחקים כפועל ישועות בקרב הארץ, ומכל רחבי אירופה נהרו יהודים לביתו, להתברך מפיו ולהיושע מאמירותיו, שמעולם לא אכזבו... הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זי"ע, אשר כונה בפי כל 'הרבי מאפטא', יצא למשימה להכיר את האיש ולתהות על קנקנו. מיהו, מה מעשיו, מה הן זכויותיו, וכיצד הגיע למדרגת 'צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים' - עד שדבר מדבריו לא נופל ארצה, וככל היוצא מפיו כך נעשה. שכן הרבי עגלה קטנה, ויצא אל העיירה הקטנה בה התגורר המוזג הפלאי. הרבי נכנס לחנותו בלי להזהות, ומיד הבחין במוזג שהכל סחים בנפלאותיו, עומד מאחורי הדלפק, מוכר יין ומוזג שיכר... הרבי היה נראה כהלך יהודי נודד, והמוזג שש ושמח להיענות לבקשתו, ולקיים בו מצות 'הכנסת אורחים' בלי לדעת, כמובן, מיהו היהודי הנודד ומה מטרת בואו...

אך התמקם הרבי בפנינתו, ומיד פתח בעבודת 'בלשות' מתוכננת היטב. הוא התחקה בכל רגע אחר המוכר, עקב בדריכות אחר תנועותיו וחיפוש את צדקותו הנסתרת, או לחילופין כוחות אחרים, מהם הוא שואב את היכולת להושיע במוצא פיו. אפס, כי המוזג התנהל כמו כל מוזג אחר, לפעמים מתמקח על המחיר, לפעמים נפרד מלקוח ותיק בלחיצת יד... החליט הרבי לעקוב אחריו בליה, אולי אז יגלה כי המוזג הוא צדיק נסתר, העובד את ה' במסירות נפש בלילות. אך גם כאן לא נפתרה התעלומה - אחרי תפילת

אל על, "מבחינתי, העסקה חתומה, אני מתפלל שתתן את חלקך, ונהיה שותפים חצי חצי. הכל שריר וקיים!", הכריז בהתרגשות...

לפתע נזכר כי בצרוורו מטבע זהב קטנה, שקודם לכן הייתה נראית בעיניו חסרת משמעות, אך עתה, כך החליט, תהא זו מטבע הפתח לעולם העסקים...

צעדיו נעשו קלים לפתע, הוא חש כי יד נעלמה מסייעת בעדו. לפתע נזכר כי בצרוורו מטבע זהב קטנה, שקודם לכן הייתה נראית בעיניו חסרת משמעות, אך עתה, כך החליט, תהא זו מטבע הפתח לעולם העסקים... הוא חזר לביתו, כינס את משפחתו והודיע כי מצא שותף טוב לעסק אשר יחלוק עמו ברווח חצי חצי, ומטבע הזהב הקטנה היא ההשקעה הראשונית של השותף... באותו יום שב ויצא לשוק, וקנה במטבע סחורה, אותה מכר ברווח פעוט יחסית. את הרווח לא שמר לעצמו אלא 'התחלק' עם השותף - מחצית הרווח נתן למשפחתו, ואת המחצית השניה העביר בו ביום לעמלי תורה. מאותו יום החל

שוב לעסוק במסחר, תוך שהוא מקפיד להעביר מחצית מהרווחים לשותפו - לבורא עולם, להחזקת עמלי תורתו, ועם הזמן רכש את בית המזיגה, בו הוא מוכר יין ומתפרנס, עד ששוב הפך לעשיר מופלג...

"הנה", סיכם אותו יהודי בהתפעלות כאוזני הרבי מאפסא, "הבט וראה את שני הארגונים המונחים מתחת לדלפק המכירה. מדי יום, עם ספירת הקופה, אני מחלק את הרווח. מחצית אני מניח בקופה הימנית, זה לשותף שלי. מכאן אני מחזיק ידי עמלי תורה ומעניק להם לפרנסתם, ואת המחצית השנייה אני מניח בקופה השמאלית, משם בני משפחתי לוקחים לפרנסתם...". "אינני יודע למה", משך הסוחר בכתפיו, "אך שמתי לב, שמאז שהשותפות שלנו פורחת - אני מצליח לחולל מופתים בהבל פי. השותף שלי עומד יפה בהסכם, מצווה את ברכתו בעסקי, ואף מקבל את חלקו מדי יום ביומו. אך מדוע הוא מבצע את כל מה שאני אומר לו - אין לי מושג!", אמר הסוחר בתמימות...

הרבי האזין בהתפעלות רבה לסיפורו של הסוחר, סיפור אישי רווי בטחון ואמונה, ושותפות אמת אמיצה ששינתה את חיי הסוחר לבלי הכר, וגם הפכה אותו למחולל מופתים. את ההסבר לכך הוסיף הרבי בעצמו: "הלכה פסוקה היא, ששותף, כל מה שהוא עושה וקובע, כך מוכרע על כרחו של השותף השני. מהרגע שזכית להפוך לשותפו הנאמן של בורא עולם, ההלכה קובעת כי כל מה שתקבע, כביכול על השותף לבצע. אין פלא עוד כי אכן זכית, שכל היוצא מפין הופך לעובדה מוגמרת, הלא שותפים אתם..."

הרבי מאפסא זי"ע מגלה, כי כשיהודי זוכה לתמוך בלומדי תורה, הוא משדרג את מעמדו ל'שותף בכיר' עם אביו שבשמים. זה לא רק שהוא עושה מעשים טובים ומועילים, אלא הופך לבעל המעמד הגבוה, המשתייך לקבוצת איכות של שותפי אמת עם בורא עולם. זו לא פעולה שמסתיימת בתרומה ונתינה, אלא חתימת עסקה המניבה פירות רוחניים וגשמיים, המשתלמת לשנים ארוכות! החזקת תורה, היא שותפות אמת מועילה במיוחד - היא מעניקה ברכה בעסקים, מסייעת לפרנסה, ופותחת שערי שמים אצל השותף החדש שלנו - השותף הטוב בעולם. כמה צריך להודות ולשמוח על הזכות הנפלאה, שבני אנוש רשאים וזכאים לגשת אל הקודש, להפוך לשותפים קרובים עם בורא עולם, ולזכות לשמירתו ההדוקה ולברכתו הצמודה להם ולבני משפחותיהם.

בפעם הבאה שתזדמן לנו 'עסקת' שותפות כזו, כשניתקל שוב באפשרות להחזיק לומדי תורה, נחטוף את העסקה הזו בשתי ידיים, כי זו העסקה הכדאית בעולם!

איזה טיעון מנצח בעולם האמת?

סיפר ראש ישיבת פוניבז', הגאון רבי אלעזר מנחם שך זצ"ל, על דו השיח המרתק הבא, שהתקיים בין מרא דארעא דישראל, הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל לרעייתו, וכך אמר הגר"ח:

"כשאני מהרהר על גן העדן הנכסף אחרי מאה ועשרים שנותינו בעולם הזה, הרי שבאשר אלייך אני רגוע לחלוטין... את תעלי לבית דין של מעלה, ותגידי בפשטות: 'הלא סייעתי לבעלי לעסוק בתורה, תדיר עודדתי וחיזקתי אותו ללמוד, שלחתי אותו לבית המדרש והמתנתי לו עם ארוחה חמה מוכנה כשישוב. הרי אין ספק שאני ראוי לגן עדן, כמחזיקת תורה דבר יום ביומו'"

ערבית שגרתית כמו כל יהודי אחר, סעד המוזג ארוחת ערב עם משפחתו, קרא קריאת שמע, ועלה על יצעו...

הרבי הבין כי זה לא יתכן, ואדם בעל כוחות סגוליים ופלאיים חייב להסתיר משהו... כל אותו הלילה לא עצם הרבי עין, אלא עקב בדריכות אחר דלת חדר השינה של המוזג, ממתין לראות מתי הלה יקום לעבודת קדשו... אלא שהמוזג לא קם ולא נע, קול נחירותיו הקצובות נשמע היטב בחלל הבית כל הלילה, משמע אין הוא מעובדי ה' בלילות... הבוקר שלמחרת היה רגיל לגמרי. המוזג קם מוקדם, התפלל שחרית שגרתית, ומיהר לפתוח את בית המזיגה. שוב עמד שעות ומכר יין ושיכר, ומדי פעם עצר לרגע לברך, ולהבטיח ישועות ליהודים ששיחרו לפתחו. אך עדיין, לא נגלה כל קצה חוט לפתרון התעלומה - מנין הכוחות השמימיים העילאיים לפעול ישועות בהבל פיו? מי הוא זה ואיזה הוא המוזג הלו, ומה הסוד שהוא מסתיר?

שלושה ימים של עבודת מודיעין אינטנסיבית עשה הרבי בביתו של המוזג, אך ללא תוצאות. העובדות היו ברורות: המוזג הוא יהודי רגיל, וסדר יומו ולילותיו רגילים ופשוטים מאוד. מאידך, אין ספק כי אכן הוא מחולל מופתים, וכבר בשלושת הימים שהוא נמצא, נוכח הרבי לראות זאת במו עיניו!

בחלוק היום השלישי, החליט הרבי כי זה הזמן לגשת אל המוזג ולשאול את פיו. לנוכח עיניו הנדהמות אמר לו כהאי לישראל: "יהודי יקר! אני הוא הרבי מאפסא, וכבר שלושה ימים שאני מתחקה אחריו ומנסה לגלות את סוד כוחך לפעול ישועות, אך ללא הצלחה עד כה. גזורני עליך בכח התורה, כי תגלה לי מה מעשיך, וכיצד הגעת לדרגה שככל היוצא מפיך כך נעשה, כביכול כל צבא השמים עובד בשירותך!"

המוזג הופתע. הן שמו של הרבי ידוע ומפורסם, ועצם העובדה כי זכה לארח את צדיק הדור בלי לדעת, גרמה לו להתרגשות יתירה. אך יותר מכך, הוא הופתע מהדרישה הנחרצת לגלות את סודו, את סוד חייו הכמוס שמעולם לא גילה... הוא ניסה לשכנע את הרבי כי הדבר הוא סוד, אך הרבי לא נענה, אלא שב וחזר במפגיע על הדרישה לשמוע ממנו את תהלוכות חייו, להבין מכלי ראשון כיצד זכה יהודי פשוט לחולל מופתים. בליט ברירה פתח המוזג וסיפר את סיפורו האישי המדהים, המופיע לפרטיו בעמוד 197 בספר 'ורו משפט' ליעקב, אשר הודפס לפני כמאה ושלושים שנה:

שני ארגונים מתחת הדלפק...

במשך שנים רבות, ידע המוזג דנן חיי עושר ופאר. הוא נחשב סוחר מצליח בעסקים מגוונים, וכל שועי עולם שיחרו לפתחו, לעשות עמו עסקים ולהפוך לשותפיו. סביב שמו הילכה הילת קסם, על סוחר שמגע זהב באצבעותיו, וכל עסק שהוא נוגע בו - מצליח מיד, ומזכה אותו ברווחים נאים... לימים, התהפך עליו הגלגל. עסקיו הלכו והידרדרו מדחי אל דחי, והשמועות על מצבו הכספי הרעוע הרחיקו ממנו כל שותף פוטנציאלי. הוא הפך מאיל הון ידוע, ליהודי עני, רעב ללחם וחסר כל. יום ועוד יום חולף, ואין כל בשורה באופק. הוא ומשפחתו החלו להתרגל לחיי עוני ודוחק, הורגלו לקבל תמיכה מבתי תמחוי ומקופות צדקה להן נהג לתרום בעבר... העתיד נראה שחור וחשוך, ובני ביתו התלויים בצווארו כריחיים מבקשים לחם, פרוסה אין להם... באחד מהימים הקשים ביותר, פנתה אליו רעייתו והציעה: "שמע נא בעלי היקר! הן הכל יודעים כי אתה סוחר ישר, ועד לא מזמן גם נחשבת ממולח ומוצלח. אולי תצא לשוק בעיירה הסמוכה, תחפש מישהו שהכיר אותך בעולם העסקים בעבר, ועדיין מאמין בכישוריך, ותבקש ממנו להיות שותף עמך - הוא יעניק סכום כלשהו, ויקבל אחוזים מהרווחים שתפיק מהעסקים שתעשה בכסף. אולי יחוס הלה ואולי ירחם, וייתן לך סיכוי נוסף לחזור לעולם העסקים..."

בחוסר חשק בולט, הסכים האיש להצעת רעייתו. ידוע ידע כי מצבו הכספי הקשה ידוע ומפורסם, ולא באמת האמין בסיכוי כי יצליח למצוא שותף. אך בליט ברירה, ומתוך שהרעב הגובר של בני משפחתו הכריחו לעשות משהו, עשה כעצת רעייתו ויצא לדרך, לעיירה הסמוכה... והנה בדרכו, הוא מהפך בדעתו בהצעת רעייתו, והדבר נראה לו לא סביר באופן קיצוני. להשיג שותף? למה שיסכים? למה שירצה? האם ניתן לסמוך עליו שיזרים כסף במועד? ואם הלה ייעלם בפתע פתאום? - זה לא נשמע הגיוני! מצד שני, הרי חייבים לעשות משהו, אי אפשר להישאר רעבים, ובני ביתו ממתנים בקוצר רוח שישוב עם כסף למחיתם!

ואז, נצנצה בו הברקה. הוא הרים עיניים לשמים, ואמר במילים פשוטות וברורות: "בורא עולם! לך הכסף ולך הזהב. אינני חפץ בשותפים בשר ודם, אני רוצה שותפות איתך. אתה תושיט לי חבל הצלה ואני אתחיל לסחור. את הרווחים נחלק שווה בשווה - מחצית אתן לפרנסת משפחתי, ומחצית אני נתן לך, להחזיק לומדי תורתך. כל רובל שארוויח אחלק לשניים - חצי לי, וחצי לך שותפי הנאמן, פיפטי פיפטי. בורא עולם!", אמר הסוחר והרים ידיים

ותוך כדי, ולפני ואחרי, לשלוח ילדים שבעים ומאשרים למוסדות הלימוד, ולקבל אותם בחזרה ביד אוהבת וכתף תומכת... ולהתמודד לבד עם השכבת הילדים, עם המוצץ האבוד והחביטה הנשרפת, המגבת הנעלמת והפיג'מה שהוכתמה פתאום, ובדיוק אז הבעל לומד, וזה כל כך לא קל לא להפריע ולא להתלונן, לא לבקש שיקדים לשוב או שיאחר לצאת...

אך ההתמודדות הזו מזכה, הופכת את האשה לשותפה שוות ערך, למהזיקת התורה שכל תורת הבעל היא בזכותה, וגדילת ילדים מחונכים ויראי שמים היא מפירות השקעתה. לפיכך, עמם היא שותפה בזכות תורתם, זכויותיה שמורות ועומדות לה לצד זכויות בעלה והילדים, ובעטיים תזכה בשכר נצחי, בזכות ולא בחסד!

אשריכן נשות ישראל, שותפות התורה האמיצות!

(מתוך הספר 'פניני פרשת השבוע' הרב קובלסקי)

- כך את תאמרי, טיעון הגיוני בהחלט... אז נכון", המשיך הגרי"ח בענוותנותו, "שיטענו כנגדך, שבעלך לא היה תלמיד חכם מי יודע מה, וכי בשביל תלמיד חכם שכזה מגיע לך שכר כמחזיקת תורה? הלזה עמל התורה ייקרא?"... הרבנית חייכה, מכירה היא את ענוות החן של בעלה משכבר הימים... מיד הוסיף הגרי"ח ואמר: "אך האמת, כי הטיעון הזה לא יועיל לבית דין של מעלה למנוע אותך מגן עדן. הרי תוכלי לטעון כנגדם כי את סייעת ללימוד התורה, ניסית בכל לבך לעודד ולתמוך, גם אם התוצאה לא הייתה משהו, ובעלך לא ניצל זאת להתעלות בתורה - הרי שאת עשית את שלך, וזכאית לשכר רב כמחזיקת תורה! הלא כן?". חלפו כמה שניות מהורהרות, ואז הוסיף הגרי"ח: "לעומתך, על עצמי אני דואג! הן רק אני יודע עד כמה אני רחוק מלהיקרא 'תלמיד חכם'... אך גם בזה תוכלי לסייע בידי, כי תוכלי לטעון: 'וכי לשבת לבד בגן עדן, לזה גן עדן ייקרא?' - ואז אקבל גם אני את הזכות להיכנס לגן עדן, כל זאת בזכותך"...

כי זה באמת לא קל לשלוח את הבעל לשיעור, לאפשר לו להגיע בזמן לסדר הלימוד,

עליו 'הגאון הגדול', הוא אמר בהתפשטות: "הגאון - זה לא אמת; 'הגדול' זה אמת, כי אני אחרי בר מצווה..."

שאלתם אותו למה זה מפריע לו כל כך?

"כן. הוא הסביר שהוא נמצא במבוכה. מצד אחד, בבוא יומו יתבעו אותו בשמים על שהוא לא מיחה באלו שמכנים אותו 'הגאון' שזה 'שקר'... מצד שני, אם ימחה על כך - יאמרו שהוא עניו, וגם את זה אינני רוצה... על כן כשהיו בביתו פעם עשרה מצאצאיו, אמר שהוא מנצל את המעמד הזה למחות על כך, ובזה יצא ידי חובת מחאה..."

"כאשר הוציא את הספר הראשון, רצה להביאו לרב אלישיב. שאלתי את

זצ"ל, בעל 'שבט הלוי': היה זה כאשר שימש הרב זיכרמן כחבר וועדת הרבנים של בית החולים 'מעייני הישועה' בבני-ברק. באחד הימים הוא נקרא למיטתו של חולה במצב קשה, שלא עלינו היה משותק ברוב חלקי גופו, בקושי רב יכול היה להניע את גופו או להיזי אבר מאבריו. הוא שאל את הרב זיכרמן בתום לב, האם עדין יכול הוא לברך בברכות השחר את ברכת 'שעשה לי כל צרכי', הרי כעת אין לו יותר שום תפקיד בעולם?

השיבו הרב זיכרמן כי הנה המרא דאתרא, מרן בעל 'שבט הלוי', אמור לבקר כאן היום בבית החולים ונציג לפניו את השאלה. ואכן מאוחר יותר, כשהגיע הרב וואזנר לבית החולים והציעו בפניו את השאלה, התרגש עד מאד וביקש להפגש עם החולה, לשוחח עמו פנים אל פנים.

כשנכנס לחדר, ליטף הרב וואזנר את ידי החולה באהבה רחמימית, וביקש את רשותו לספר לו את הספור המדהים הבא: "בבחרתי זכיתי להתלוות למורי ורבי, מרן הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, בעת שהלך לבקר את אחד מטובי בני הישיבה שחלה. הבחור שכב חסר אונים, מיוסר וכאוב בגופו, אולם מרום בנפשו, שרוי בשמחה ובמצב רוח טוב.

רבי מאיר, שהתפעל מאד מכוחות הנפש הכבירים של תלמידו החולה, שאלו: "שמחה זו - מה עושה?"

השיב הבחור תשובה מפעימה: "הנה בנוגע למצבי הקשה שאני שרוי בו כעת, שכמעט ואינני מסוגל לעשות דבר, התבוננתי רבות מה התפקיד שלי

הבן, הגאון רבי משה אלישיב, איך נכנסים לרב, ונענה שהדרך היא שמביאים את הספר, ואחרי כמה שבועות נכנסים. יומיים לפני המועד שנקבע לו להיכנס לרב אלישיב, התקשרו לדחות את הביקור בשבועיים. היה אכפת לי מהעניין, והלכתי לברר את הסיבה לדחייה. התברר, שהרב אלישיב שעיין בספר אמר, שעם תלמיד חכם כזה לא מספיק לדבר עשר דקות כפי שהוקצב, צריך לדבר חצי שעה, ולכן ביקש לדחות את המועד כדי לאפשר ביקור ארוך יותר... הייתי אתו אצל מרן הגרי"ש והוא אמר: 'אני לא מבין מאיפה יש לכם ידיעה בכל כך הרבה אחרונים, איך הגעתם לזה?', אבא כמובן לא ענה..."

(מתוך ראיון לגליון 'מרוה לצמא' תשע"ז)

כאן בעולם? בשביל איזו מטרה השאיר אותי הקדוש ברוך הוא כאן לחיות? עלו בדעתי דברי חז"ל (שבת יב, ב) האומרים: 'שכינה מראשותיו של חולה'. נמצא אם כן, שהתפקיד של החולה הוא להוריד את השכינה לעולם, שעל ידי חוליו ה' יתברך משרה את שכניתו עליו, וזהו תפקיד נעלה וחשוב מאוד! "אולם במקום אחר אומרים חז"ל (שם, ל, ב) ש'אין השכינה שורה מתוך עצבות', לכן אני משתדל ככל יכולתי וכוחותי לא להיות עצוב, כי על ידי העצבות מסתלקת השכינה, ואני מועל בתפקידי לגרום שתשרה עלי השכינה. לכן אתם רואים על פני שמחה גדולה כל כך. אני שואב עידוד רב בכך שאני גורם להשראת השכינה בעולם".

רבי מאיר הביע קורת רוח והנאה מרובה מהאמירה הטהורה והמחוכמת שנשמעה מבחור מיוסר כמותו, והתבטא בהתפעלות: "אימרה כזאת צריכה להשתמר לדורות!".

בשלב זה אמר הרב וואזנר לחולה בנימה אישית: "כיצד יכול אתה לומר שאין לך תפקיד בעולם? הלא על כתפיך מוטל אחד התפקידים הכי נעלים ומרוממים בבריאה, להשרות בה את השכינה!".

הוסיף הרב זיכרמן לספר, כי לאחר הדברים הנפלאים הללו שמע החולה מפי הרב וואזנר, השתנה כל מצב רוחו לטובה, והרופאים העידו כי לאחר תקופה גם מצבו הבריאותי השתפר פלאים, מעל דרך הטבע.

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

חדש !!! החוברת מצורפת מידי שבוע
למנויי חוברת כל העלונים
 להצטרפות למנויים עד הבית
02-5857373

תוך כדי שהמהרש"ם הוסיף לשמוע את הקולות, הוא התבטא בחולשה: "הלא אמרתי להם לעיין ב'דרכי משה', דעתי לא השתבשה ואני עדיין שולט במוחי, לכו, עיינו וטראו כי צדקתי..."

מה כתוב על כריכת הטור של המהרש"ם?

באותה עת, להתעניין על מה רעשה הארץ בבית המדרש? הנער נכנס לבית המדרש ולא סיפר להם שהוא בא בשליחותו של המהרש"ם, שמע את פרטי הוויכוח וחזר לספר על כך למהרש"ם.

כאשר שמע המהרש"ם את נושא הדיון, הגיב בקול ענות חלושה, כמי שנראה שזהו אכן חוליו האחרון: "עיינו ב'דרכי משה' הלכות מזוזה סימן רפ"ו ותמצאו תשובה לשאלתכם..."

רבי מאיר חזר לבית המדרש ואמר לאברכים: "סיפתי לרב על הנידון, והוא אמר לעיין ב'דרכי משה' הלכות מזוזה". הבחורים תמחו על הקשר בין הלכות מזוזה למתנות כהונה, וגערו בנער ר' מאיר על שיוצא מהמהרש"ם עם תשובות לא ברורות, 'זו לא אחריות מצדך לנהוג כך!', וכלל לא ניגשו לארון הספרים לעיין ב'דרכי משה'.

(לימים הסביר רבי מאיר שפירא לרבי נתן לוברט, כי הם חשבו שמחמת חולשתו של המהרש"ם זכרונו נחלש, ולכן הוא שולח אותם לעיין במקורות שאינם נוגעים לעניין).

הוויכוחים המשיכו, זה אומר בכה וזה אומר בכה, ותוך כדי שהמהרש"ם הוסיף לשמוע את הקולות הוא התבטא בחולשה: "הלא אמרתי להם לעיין ב'דרכי משה', דעתי לא השתבשה ואני עדיין שולט במוחי, לכו, עיינו וטראו כי צדקתי..."

שוב יצא אליהם ר' מאיר, ואמר להם כי הרב כאוב מאוד על שהם לא מעיינים ב'דרכי משה'. עתה כבר לא נמנעו מלעשות זאת. הם השתוממו לראות את לשון ה'דרכי משה': "כתב מהרי"ל בתשובה על ששאלתם אותי אי מיחזי כיהרא מאן דמרבה במזוזה בביתו, כיון שנתפשט המנהג דרוב העולם סומכין על המזוזה בבתייהם... אלא כולם חייבים, ומשום יהרא ליתא, וכן כתב מוהר"ם דאין יהרא מי שנותן מתנות כהונה, אע"ג דמנהג שלא ליתן, לכן טוב לקבוע מזוזה בכל החדרים, וכן נוהגים בשאר ארצות, ואשרי מי שיקיים מצוה זו כתיקונה".

עתה הבינו הלומדים כי זכרונו של המהרש"ם לא נגרע כלל, ואף בעת חולשתו, כאשר הוא שוכב על ערש דווי, בקיאותו וגאונותו בלימוד צפה ועולה, והוא זוכר שורה קטנה שקשורה להלכות מתנות כהונה, למרות שהיא כתובה בהלכות מזוזה, וזאת משום שכל עולמו הוא תורה, כל חללי גופו שהם כחללי ארון הקודש - מלאים בתורה.

לאחר שנרגעה סערת הלימוד, שב הנער רבי מאיר לבית המהרש"ם. המהרש"ם ראה על פניו פליאה מהמצאיה הנפלאה בהלכות מזוזה, ואמר לו: "חזרתי על הטור ארבע מאות פעם (!) אתה יכול להביט בסוף ספרי הטור שלי, שצינתי שם בכל פעם את תאריכי תחילה וסוף הלימוד. כך אפשר לזכור עניין הנוגע להלכות מתנות כהונה בתוך הלכות מזוזה".

הגאון רבי נתן לוברט וידידו הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, העידו כי ראו גם הם את הטור של המהרש"ם, שנמצא בבית נכדו, הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל בירושלים, ואכן בכרך האחרון של הטור כתוב בכת"י, את כל הפעמים שחזר המהרש"ם על הטור.

הרב ישראל ליוש

"וְעָשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמִתִּים וְחֲצִי אֲרָכּוֹ וְאֲמִתּוֹ וְחֲצִי רָחְבוֹ..." (שמות כ"ה, י') מובא בגמרא במגילה דף י' ע"ב: "א"ר לוי, דבר זה מסורת בידנו מאבותינו, מקום ארון אינו מן המידה, אלא בנס היה עומד". למרות המידות הפיזיות של הארון, הוא לא תפס מקום כלל בחלל קודש הקודשים, גם אחרי שהארון עמד שם, נשארו בשטח הפנוי של רצפת קודש הקודשים בדיק אותן מידות כפי שהיו לפני שהארון היה שם.

לעומת הארון שלא תפס מקום בקודש הקודשים, מבואר בגמרא בבבא בתרא דף י' ע"א, שהלוחות וספר התורה שהיו מונחים בו, מילאו את כל חלל הארון לגמרי.

נלמד מכך - אומר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל - על מהותו של התלמיד חכם, שנדמה לארון הקודש המחזיק את הלוחות והתורה, מצד אחד התורה צריכה למלא את כל חללו ואת כל ישותו, וזה בא לידי ביטוי הן באורחותיו, שצריכות להיות ע"פ התורה, והן בחשיבות ידיעת התורה כולה, כי התורה בשלמותה צריכה למלא את כל חללו, ואם יחסר לו חלק בידיעת התורה, הרי שחלק מגופו שנדמה לארון הקודש - יישאר חלול. אך יחד עם זאת, הארון עצמו, היינו גופו המחזיק את התורה, אינו מן המידה. צריך שלא יתפוס מקום של גאוה בחלל העולם, אלא על אף התמדתו בתורה וידיעותיו הרחבות, עליו להיות ענוותן ושפל רוח.

יש בנותן טעם להוסיף כאן את רמזו של בעל הטורים ממידות הארון, שהרי כל מידותיו היו שבורות בחצאי אמות, ללמדך שכל מי שלומד תורה צריך לשבור ולהשפיל עצמו.

...

בספר 'ויאמר הנני' מובא ספור, שסיפר הגאון רבי נתן לוברט זצ"ל, ששמע מהגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל בעת לימודו בשיבתו:

הימים ימי תחילת חודש שבט שנת תרע"א, ימים ספורים לפני שהסתלק המהרש"ם מברעון לבית עולמו. הוא שוכב באפיסת כוחות על מיטת חוליו, בביתו שהיה סמוך לבניין בית המדרש. שם, בבית המדרש באותה עת, עומדים כמה אברכים תלמידי חכמים, ומתדיינים בלימוד בסוגיית 'מתנות כהונה בזמן הזה', שהרי קיימא לן שאינן נוהגות בחוץ לארץ, ואם כן, האם מותר להחמיר ולתת אותן לכהן, או שהדבר מחזי כיהרא, וכדרכה של מלחמתה של תורה קולותיהם הורמו, והם נשמעו היטב בביתו של המהרש"ם, השוכב על ערש דווי.

המהרש"ם שלח את נכד אשתו מזיווג שני - רבי מאיר שפירא, שהיה אצלו

חדש בקו השיעורים של 'דרשו':
שני שיעורים יומיים באידיש
• לפי סדר 'הדף היומי בהלכה' •
077-2222-666 או *4992 - שלוחה 1/3

פנה מרן הגר"ח לתלמידו רבי ברוך בער ושאלו: "כיצד זה שאתה אוכל 'קוגל' במשך שנים רבות, ועדיין אינך בקי בהכנתו, ואילו ילדה קטנה יודעת היטב כיצד עושים 'קוגל'?"

הרב בנימין גולד

"ועשית שנים רבים זהב" (שמות כ"ה, י"ח)

כתב רש"י: 'כרובים - דמות פרוצוף תינוק היתה להם כמבואר בגמ' בסוכה' (ה, ב).

דבר זה דורש ביאור: מדוע בחר הקב"ה לכרובים, שחופפים על ארון ברית ה' במקום המקודש ביותר, דמות תינוק? מה יש בתינוק יותר מאלפי רבבות יצורים וברואים, שרפים ואופנים וחיות הקודש, שנמנים על צבא השמים?
באור נפלא מבאר בספר 'זכרון מאיר' להגר"מ רובמן זצ"ל, שבו באה התורה ללמדנו, עד כמה חביבה לפני המקום דמות המסמלת את ה'תלמיד', את זה שמרגיש תמיד שאינו יודע, וצריך עוד ועוד ללמוד, שרק באופן זה של תלמיד ומתלמד, ממשיכים כל הזמן לשאוף, להתעלות ולהגיע לשלמות. זאת מסמלת דמות התינוק שעדיין אינו יודע חכמה, וצריך להתלמד ולהתלמד.

וכך הביא ב'בעל הטורים' בעניין הכרובים, את הפסוק בהושע (י"א): "כי

נער ישראל ואוהבהו" - שכיון שישראל יודעים שהם עדיין בגדר 'נער', שצריך להתלמד ולהוסיף דעת וחכמה, אז הקב"ה אוהבם, כי מי שמרגיש עצמו כמתלמד ותלמיד, אז גם כשיחטא - תמיד ינסה להבין ולדעת ולתקן מעשיו. זו הסיבה גם, כי בכל הש"ס נקראים החכמים 'תלמידי חכמים', כי מעלתם היא במה שמחזיקים את עצמם תמיד כ'תלמידים' - שיש להם עדיין מה ללמוד ולתקן, רק זו הדרך להישאר תמיד בעליה, עד ההגעה למעלת השלמות.

...

מרן הגרא"מ שך זצ"ל, היה אומר בשם מרן הגרי"ז זצ"ל: 'אם אתה נכנס לישיבה ואתה מוצא בחור למדן גדול בתורה והבנתה, תדע שאין זאת משום כישירוניתו, ואף לא משום כח התמדתו, אלא משום שהוא 'תלמיד' (מגד גבעות עולם).

כששאלו את מרן ר' ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, למה הוא רץ ללמוד אצל מרן הגר"ח זצ"ל? הלא הספרים 'קצות החושן' ו'נתיבות המשפט' נמצאים בכל מקום? השיב, שמספרים אלו אפשר לדעת מה לומר, ואצל הגר"ח לומדים מה לא לומר, שכן רבי צריכים לא רק כדי להגיד מה טוב ונעים, אלא כדי שיגיד ויצעק כשאומרים דברים לא נכונים וסוטים מהירות, וספרים לא

יכולים לעשות זאת, זוהי מעלת תלמיד, תמיד בביקורת ועליה. פעם אחת, בדברם על מסירת התורה מרב לתלמיד, שאל מרן הגר"ח זצ"ל את מרן רבי ברוך בער זצ"ל: "היודע אתה כיצד מכינים קוגל?". הודה רבי ברוך בער ולא בוש, שאין הוא בקי בכך! קרא מרן הגר"ח לבתו הקטנה, ושאלה האם היא יודעת כיצד מכינים קוגל? ומיד ידעה לפרט את כל התהליך על כל פרטיו. פנה הגר"ח לרבי ברוך בער ושאלו: "כיצד זה שאתה אוכל

קוגל במשך שנים רבות, ועדיין אינך בקי בהכנתו, ואילו ילדה קטנה יודעת זאת היטב? - התשובה היא", אמר מרן הגר"ח לתלמידו ר' ברוך בר, "הילדה עומדת במטבח ליד אמא שלה, וכאשר היא מכינה את הקוגל עוקבת אחר כל מעשיה ולומדת ממנה, כן הדבר בלימוד התורה", אמר הגר"ח, "כשלומדים את ה'קצות' את ה'נתיבות' ואת רבי עקיבא איגר, יודעים מה הם אומרים, אך עדיין אין יודעים כיצד הגיעו לזה. אין די בכך שיוודעים ללמוד, צריך לדעת גם כיצד ללמוד, וזאת אי אפשר לדעת אלא על ידי רב, המכוון את התלמיד ומלמדו את

דרכי הלימוד והסברה" (במחיצתם' ח"ב).

זוהי מעלת התלמיד, לא רק לדעת, אלא כל הזמן ללמוד, לשמוע, לרצות להתעלות, לשפר ולהתרומם.

תמיד היה מרן הגר"מ גיפטר זצ"ל אומר בשם רבותיו, ראשי ישיבת טלז' בליטא, שהמעלה מעל כל המעלות שאפשר להשיג היא זו: "אז ער האלט ביי שטייגין" [הוא אחוז במצב של עלייה].

מרן הגר"מ משה פיינשטיין זצ"ל, הקפיד שלא לומר שיעור פעמיים באותה סוגיא, ואף פעם לא חזר על שיעור שכבר אמר, ואפילו כשלמדו אותה מסכת במחזור הישיבה, שיעוריו היו תמיד בענין אחר או בנקודה אחרת מזו שאמר עליה בפעם שעברה. עד כדי כך היתה הקפדתו בעניין זה, שכשביקר בארצנו הקדושה כדי להשתתף בכנסיה הגדולה, וכבדוהו לומר שיעור ב'שיבת עץ חיים', שאל באיזו סוגיא אוחזים, וכששמע באיזה ענין רוצים שידבר, סירב בטענה שבסוגיא זו כבר אמר שיעור, אלא שלבסוף הוא מצא ענין שלא אמר עליו עדיין שיעור.

בסיס הנהגתו היה רק מחשבה אחת: לעלות ולעלות ולעלות, עוד 'צו שטייגין' און ווייטער צו שטייגין, ולכן מאחר שלחזור על שיעור - לא דורש ממנו לעמוד ולהתעמק, שהלא כבר אמר את כל הענין, והי'

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

הנותן צדקה לעני בצורה מבוזה, האם זה כמו שמבוזה אתרוג בשעת הנטילה?

רעיון זה כבר מופיע בס' דרך פיקודיך (לבעל הבני יששכר מצוות לא תעשה ל"ו ד"ה ובאם) שכתב זאת לגבי הכנסת אורחים, שכשיבוא האורח אל איש הנה האיש רוצה לקיים מצוות הכנסת אורחים, ובזה נעשה האורח חפץ של מצוה, וגם אם יכבודוהו ביותר לא יתפעל האורח רק בעבור שנעשה אצל האכסנאי חפץ של מצוה, שהוא כמו אתרוג וערבה שמחבבין אותם בכלי כסף וכלי זהב בעבור שנעשו חפץ של מצוה, ע"כ.

וכן מובא בס' מעשה איש (ח"ו עמ' סד) שסיפר הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל: פעם התארחתי אצל מן החזו"א ולנתי בביתו, וכשראיתי עד כמה טורח החזו"א למעני לא יכלתי לסבלו וניסיתי להתנגד לכל הכבוד המופלג

הזה ענה החזו"א במתק לשונו: זייט ווען זאגט אאתרוג וואס מען זאל טוען מיט איר? [מאימתי יש לאתרוג זכות לומר מה שיעשה הבעה"ב עימו], כאומר, שכעת ה'אתרוג' הוא האורח, ונחשב חפץ של מצוה ואל לו לאתרוג לחוות דעתו לבעה"ב המקיים את המצוה. וראה רש"י (לעיל כב,כד) עה"פ "אם כסף תלוה את עמי", שלא תנהוג בו מנהג ביזיון בהלוואה, שהוא עמי. ומקורו במדרש תנחומא.

ועי' בס' הידור פנים (סי' כח אות א') שהביא שמועה מהגר"ח שמואליב"ץ זצ"ל להקשות על הבית הלוי, וראה בהשמטות שם.

”דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי“ (שמות כה,ב)

בשאלות דרב אחאי גאון (ריש פ' תרומה) מובא דמחייבין בית ישראל למעבד צדקה מן ממוניהו, ומיתן למאן דצריך ליה, ומאן דרחים על ענייא, דמי קמיה הקב"ה כמאן דהוא טיבותא קמיה עבדא, שנאמר ויקחו לי תרומה. [שמחוייבים בית ישראל לעשות צדקה מהממון שלהם ולתת למי שצריך, ומי שמרחם על העני, הוא דומה בפני הקב"ה כמו שעשה טובה עם העבד שלו, שנא'

ויקחו לי תרומה] ובבית הלוי (בפרשתינו) כתב לגבי נתינת צדקה לעני, כך: הנה בעת שנותנים צדקה לעני, ונמצא מקיים בעני מצות צדקה, ועוד כמה מצות עשה כמו והחזקת בו,

אז העני הוא ממש כמו בחינת אתרוג בעת שנוטלו לצאת בו, דאע"ג דאתרוג אחר המצוה אין בו שום קדושה, מ"מ בעת קיום המצוה חלה עליו קדושת המצוה, ואסור בהנאה ובתשמיש של חול. ובעצי סוכה מבואר (סוכה דף ט) שכשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה ואסורים בהנאה. וכן אסור לנהוג בו מנהג ביזיון, וכמו דדרשינן בשבת מקרא גבי כיסוי הדם 'במה ששפך יכסה' שלא יכסנו ברגל, שלא יהיו מצות בזויות עליו,

כן העני ממש בעת שנותנים לו, אסור ליתן לו בבזיון חלילה וזהו איסור דאורייתא.

מה רמוז במספר המילים שבפסוק ראשון בכל תחילת ספר מחמשה חומשי תורה?

”ועשית מנורת זהב טהור מקשה תיעשה המנורה ירכה וקנה גביעיה כפתריה ופרחיה ממנה יהיו“ (שמות כה,לא)

במלבי"ם (רמזי המשכן), מביא מה שידוע שהמנורה מרמזת על החכמה, ועל התורה.

ומביא דבר נפלא, שכל התחלת ספרי התורה, מכוונים כנגד המנורה, ספר בראשית ז' תיבות בפסוק ראשון, נגד שבעת קני המנורה, בספר שמות יש"א תיבות, כנגד כפתורים, בויקרא ט' תיבות כנגד פרחים, במדבר י"ז תיבות כנגד גבהה של המנורה [מלבד הטפח האחרון של הרגל] בדברים כ"ב תיבות כנגד גביעים.

ומביא שיש למצוא לזה רמז במדרש (לפנינו ליתא) "פתח דבריך אייר - זה מעשה המנורה".

איזה שפע מיוחד מקבל מי שמתקרב לצדיקים?

”ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“ (שמות כה,ח)

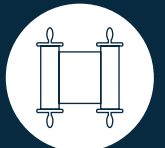
בדרשות הר"ן (הדרוש השמיני) כתב, "אין ספק שראוי שנאמין שכמו שבזמן שבית המקדש קיים, היה המעון ההוא המקודש מקום מוכן לחול שפע הנבואה והחכמה, עד שבאמצעות המקום ההוא היה שופע על כל ישראל.

כן ראוי שיהיו הנביאים והחסידים מוכנים לקבל שפע החכמה והנבואה, עד שבאמצעותם יושפע השפע ההוא על המוכנים לכל בני דורם לכך גם אם לא ישתתפו עמהם. אבל מצד המצאם בדורם שהם עצמם כמו המקדש המקודש, ולפיכך בהמצא לנביאים והחסידים

בדורות יהיה השפע שופע עליהם, ובאמצעותם אפשר שיהיה שופע על כל המוכנים מבני דורם, וכל שכן לאותם שהם מתקרבים אליהם ומשתתפים עמהם, ע"כ.

השאלות בפרשת השבוע

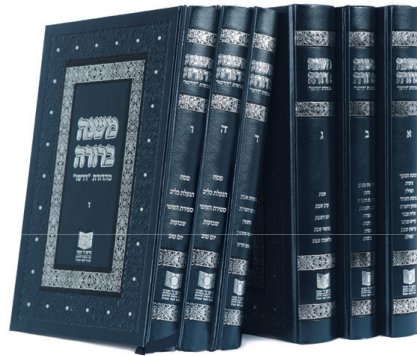

- "תקחו את תרומתי" - מדוע לא נאמר 'תרומתכם'?
- מדוע בתרומת המשכן נאמר 'ויקחו', ובמחצית השקל נאמר 'ונתנו'?
- מה נרמז במידותיהם השונות של כלי המקדש?
- מדוע נאמר 'ושכנתי בתוכם' בלשון רבים?

ארגון 'אחינו' ו'דרשו' מתנות לל

מתנה בשווי 320 ש"ח
מסלול מס' 1

סט 'משנה ברורה' מהודר 'דרשו'

בנוסף קבל כרטיס להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12 חודשים סה"כ 240 ש"ח

מתנה בשווי 700 ש"ח
מסלול מס' 7

סט 'משנה ברורה' מהודר 'דרשו' + גביע יוקרתי מנְכָסֶף

בנוסף קבל 'חמשה חומשי תורה' כרך אחד 'דרשו' + סט 'חפץ חיים' + הספר החדש 'מועד לדוד'

+ כף הגשה לעוגה מנְכָסֶף + סכין לחלות מנְכָסֶף

+ 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20 חודשים סה"כ 700 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

דרשו' מעניקים לך אגרות

מתנה בשווי 514 ש"ח
מסלול מס' 3

סט 'משנה ברורה' מהודר 'דרשו'
+ ספר 'חפץ חיים' + סט 'דרש דוד'

בנוסף קבל סכין לחלות מכסף
2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח
מסלול מס' 5

'חמשה חומשי תורה' כרך אחד 'דרשו'
+ כף הגשה לעוגה מכסף

בנוסף קבל סכין לחלות מכסף
5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

לשיטות שנפטר משה רבינו בשבת,

הרי ביום מותו כתב י"ג ספרי תורה, היאך כתבם ביום השבת?

ז' אדר - לידת ופטירת משה רבינו ע"ה

פסוק זה ביום שנפטר, וקשה לומר שכתב את זה על שם העתיד, והיאך כתב בשבת? (תוס' מנחות ל, א, רא"ש פסחים קה, א). ועוד כתוב במדרש (במדרש דברים רבה פרק ט ט), שמשה רבינו כתב י"ג ס"ת ביום מותו, והיאך כתב בשבת? (מרדכי הלכות ס"ת). ועוד מובא שיום שמת משה אותו היום פסק המן מלידו, ואם מת בשבת - בשבת לא ירד מן (עיין סדר עולם פרק י בסופו). יש שכתבו שמשה רבינו מת בערב שבת, ובו ביום מלאו ימיו ושנותיו, אבל קבורתו בגיא לא היתה אלא בשבת, ובין מיתה לקבורה היה מוטל כביכול בכנפי השכינה, ובמנחה אומרים 'צדקתך' על שעת הקבורה ולא על שעת מיתתו (ב"ח רצב ומביא בשם ר' יצחק הדרשן שכן יישב ג"כ הרמ"ע מפאנו מאמר חיקור דן ח"ב פרק יג).

טעם אחר: אין כוונתם לומר דבשבת מת, אלא בערב שבת בזמן המנחה מת, ולפי שבשבת ניתנה תורה על יד משה, עושים זיכרון בזמן המנחה לבטל המדרש, ובערב שבת לא הוצרכו לבטל קביעת בית המדרש, דבלאו הכי אין לימוד באותו שעה שהעוסקים בצרכי שבת, ומה שאמר (רב שר שום) 'באותה שעה מת' - הכוונה בשעת המנחה בערב שבת (ט"ז רצב ב).

ביאור לשיטות שמשה רבינו נפטר בשבת, היאך כתב י"ג ס"ת ביום מותו: כתוב במדרש (במדרש דברים רבה ט ט): כשהגיע יום מותו של משה רבינו, לקח את ספר התורה שכתב על פי ה', והעתיק ממנו (בית אלקים להמבי"ט כה) י"ג ספרים, ומסר י"ב ספרי תורה ל"ב שבטים... ומסר את הס"ת לראשי השבטים. וצ"ב לשיטות שנפטר בשבת, היאך כתב ס"ת ביום השבת? - יש שתרצו, שמשה רבינו כתב על השבעת קולמוס, ואין בזה משום מלאכת כתיבה כלל (של"ה הובא בקה"י ב"ק סימן מה וכן בשו"ת חת"ס חו"מ ליקוטי תשובות סימן כט).

ביאור אחר: פטירת משה רבינו בפועל היתה בשבת, ומה שכתב המדרש שביום מותו כתב הס"ת, הכוונה ליום התחלת מיתתו של משה רבינו, שהיה ל' יום קודם שמת, שאז הרגיש שכבר נסתלק ממנו הצלם (עיין קרבן נתנאל על הרא"ש פסחים פרק י סימן יג אות כ).

ביאור אחר: משה כתב בדמעות [כדברי הרו"ז בפירושו למדרש רבה פרשת וילך יובא בהמשך, שנשאר רק גמר כתיבת הס"ת] ולא בדיו, כיון שזה היה בשבת ואסורה כתיבה בדיו, ובמשקים אסור רק מדרבנן ועדיין לא גזרו רבנן בזה, ואחר השבת יהושע בא והעביר עליהם קולמוס (קרבן נתנאל על הרא"ש פסחים פי יג, כ, ספר בן יהודיע ב"ב טו).

ביאור אחר: על פי דברי הפני יהושע' (מגילה ג), שחידש שתלמוד תורה של רבים דוחה שבת, ולפי זה גם כאן היה מותר למשה רבינו לכתוב י"ג ס"ת בשבת, דהו"ת דרבים דוחה שבת (שו"ת פני מבין).

ביאור אחר: לאחר מיתת משה רבינו הוחזרה לו נשמתו, ואז כתב מן: "וימת משה" עד סוף התורה (מלבי"ם בספרו ארץ חמדה פרשת יתרו סוף הטעם הראשון).

ביאור אחר: יום שישי קודם פטירת משה נתארך בארבעים ושמונה שעות (עיין מדרש דברים רבה פרק ט ט), ולא שקעה חמה עד שמת משה במנחה של שבת, וכיון שנתארך יום שישי היה מותר למשה רבינו לכתוב, אמנם על פי השעות היה צריך להיות שבת ולמעלה שבת הוא, ונחשב שמשה רבינו מת בשבת, ולכן אומרים 'צדקתך' באותה שעה (רמ"ע על פי פירוש יד יהודה, שו"ת מנחת אליעזר ח"ד סימן מב).

הטעם שמשה רבינו כתב בעצמו ולא ציוה שיעתיקו זה מזה: כדי שיזכו כולם לקרות מכתב ידו הקדושה של משה, כדי שתהא נקבעת בגופם, ולא ישכחוה, לפי שלמדה מפי הגבורה (ש"ך על התורה פרשת וילך, רבי מרדכי המשך בעמוד הבא <<<

תענית ז' אדר

"ואלו הימים שמתענים בהם מן התורה בשבעה באדר מת משה רבינו" (פרק בתרא של מגילת תענית, שו"ע תקפ ח). מנהג חסידים ואנשי מעשה להתענות ביום ז' באדר (טושו"ע תקפ ב), והטעם: לפי שהוא יום פטירת משה רבינו כמבואר בגמ' בקידושין (לח, א), ומיתת צדיק מכפרת יחד עם תענית, תשובה ותפילה (כל בו סג).

לידת ופטירת משה רבינו

בשבעה באדר נולד משה רבינו ובשבעה באדר נפטר (תוספתא סוטה פרק יא, קידושין לח, א). מכאן אנו למדים שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ומחודש לחודש (קידושין לח, ב), שנאמר (שמות כ"ג, כ"ו): "את מספר ימיך אמלא".

מנין שנפטר בז' אדר? אמרו חז"ל (קידושין לח, א): "בשבעה באדר מת משה, לפי שכניסת עם ישראל לארץ ישראל היה בעשור לחודש ניסן, ושלושים ושלושה ימים לאחר פטירת משה רבינו, ל' יום לבכי ולאבל, ועוד ג' ימים להכנת צידה לדרך לפני מעבר הירדן, וכשנחשב שלושים ושלושה יום מכניסתם לארץ - יצא ז' אדר.

תנא "כנפול פור הוא הגורל כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה, ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד" (מגילה יג, ב).

יום פטירתו

יש אומרים: שמשה נפטר ביום השבת בעת מנחה בשנת ב' אלפים תפח, ולידת משה היתה בז' באדר ב' אלפים שסח (סדר עולם רבא בסדר הקבלה להראב"ד, מחזור ויטרי קמא, מרדכי פסחים אות תריא, שכך כתב בתשובות הגאונים, וזה"ק תקומה קנוא, ספר חסידים שנו). וכן מובא בתוספתא (מנחות ל, א ד"ה מכאן ואילך).

מקור שמת בשבת: "תנא, אותה שבת של דיו זוגי היתה ניטלה רשות מזה וניתנה לזה" (סוטה יג, ב) ביאר רש"י 'דיו זוגי' - שני זוגות, שני חברים היו, בהתחלת היום למשה וסופו ליהושע (חידושי הגדות מהרש"א סוטה יג, ב ד"ה וילך, אור זרוע ח"ב פט ט).

ראייה שנפטר בשבת: מפירוש רב שר שלום גאון (טושו"ע רצב ב), על המנהג לומר צידוק הדין [צדקך צדק] במנחה בשבת, על שנפטר משה רבינו באותה שעה, ולכן גם נמנעו מלעסוק בתורה, משום שאמרינן 'חכם שמת כל בתי מדרשות שבעיר בטלין' (אבודרהם צדקתך צדק).

יש אומרים שמשה רבינו לא מת ביום השבת, אלא בערב שבת (סדר עולם הובא בתוס' מנחות ל, א ד"ה מכאן), והטעם: דאיתא בירושלמי (ירושלמי שבת פ"א ה"ח), בכ"ח בניסן נפלה חומת העיר יריחו ובו ביום שבת, וע"כ יש לומר: ר"ח ניסן היה ביום ראשון, שאם תאמר ביום שני היה, א"כ כ"ח ניסן היה ביום א', וכתוב בירושלמי בשבת, אלא ודאי ר"ח ביום א'. ומאחר שר"ח ביום א' ר"ח אדר בשבת, נמצא שבעה בו ביום שישי, ואמרינן במגילה: 'בשבעה באדר מת משה רבינו', הא למדת שמשה רבינו מת בערב שבת ולא בשבת.

עוד ראייה שמת בערב שבת מדכתיב: "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום" ודרשו חז"ל (ר"ה יא, א): 'ביום הזה נולדתי וביום זה אמות', נמצא שכתב

מי שנמול ע"י רופא שהוא מחלל שבת בפרהסיא, או שהוא בעצמו אינו מהול, האם בדיעבד מועילה המילה?

והאם מומר כשר למול?

נוסח ברכת המזון בנוכחות מומר לע"ז

ה'מגן אברהם' בהלכות ברכת המזון כתב (סי' קפ"ט), שכאשר אומרים בברכת המזון "כן יברך אותנו כולנו יחד" - אם מסב מומר לעבודה זרה עמהם - לא יכללו אותו בברכה, אלא יאמרו "כן יברך אותנו בני ברית, כולנו יחד", כי המומר אינו בן ברית כמבואר בתוס' בסנהדרין עב: ו'האבן העזר' כתב להוכיח, שמומר נקרא 'בן ברית' מסוגייתנו, שהרי להטעם ד'המול ימול' ודאי מומר מהול כשר למול, ואין דינו כגוי מהול, שלגבי קרבן פסח התורה ממעטת ערל וגם מומר, מוכח שמומר אינו בכלל ערל, שא"כ לא הוצרך פסוק נוסף, וא"כ גם להטעם ש'אתה את ברית תשמור' - כשר, שאם לא כן למה הגמרא לא אמרה שנחלקו בדין מומר, וכהתוס' בסוגייתנו, וכתב שמש"כ הרמ"א לפסול מומר, בהכרח זה רק להצד ש'אתה את ברית תשמור', וזה כשיטתו שפוסל אשה מלמול, הרי שפסק כטעם זה.

ה'שבט הלוי' (ח"ה סי' קמ"ו), כתב בשיטת הרמ"א, שאין טעמו משום דמומר אינו בן ברית, שהרי מקור דבריו מה'אור זרוע', ובאו"ז (מילה סי' צ"ז) כתב, שלעניין משומד יש להסתפק, שלכאורה יכול למול, דלמ"ד ואתה את ברית תשמור', הרי הוא מצווה, ולמ"ד 'המול ימול', הרי הוא מהול, וכן מסתבר מזה שהגמרא לא אמרה שנחלקו במומר [כהתוס'], אלא שיתכן שאינו יכול למול, כיון שאינו מכוון לשמה, עכ"ד. הרי מבואר מדבריו, שאין הטעם לומר שאינו בן ברית, רק כיון שהוא משומד יתכן שלא כיוון לשם מצוה רק לשם ע"ז [אכן מרבנו מנוח והעיטור שהביא הב"י, מבואר הטעם כיון שגרוע מערל שמתו אחיו מחמת מילה]. ממילא כתב ה'שבט הלוי', שהפסול הוא רק בספק שמא לא כוון. והוסיף שבזמן הזה שהמומרים אינם עובדים עבודה זרה רק מופקרים סתם לתאבון, ובפרט שהרבה מהם בחזקת תינוקות שנשבו', לפיכך כתב להקל בדיעבד מכמה טעמים.

- א. שהתוס' סוברים להכשיר.
 - ב. שיתכן שהאו"ז יודה במומרים שבזמננו.
 - ג. שיש פוסקים שגם כשגוי מל א"צ הטפת דם הברית.
- אך האגרו"מ (יו"ד ב' סי' קכ"ג) כתב בגר שנמול ע"י מומר, שצריך הטפת דם ברית בלי ברכה, ע"ש.
- מכל האמור נלמד עד כמה חמור למול על ידי רופא מומר. ולעניין מעשה, אם צריך הטפת דם ברית - יש לעשות שאלת חכם, ולברר סוג המומר, אם הוא להכעיס או לתאבון או תינוק שנשבה. ואליהו מלאך הברית, יבשרנו במהרה בשורות טובות ישועות ונחמות.

מוסכת עבודה זרה דף כז.

דנו הפוסקים במצוות מילה שצריכה להיות ע"י יהודי שהוא בעצמו מהול. מה הדין מי שנמול ע"י רופא שהוא מחלל שבת בפרהסיא, או שהוא בעצמו אינו מהול רחמנא ליצולן, האם בדיעבד מועילה המילה? והאם בעל תשובה, שבקטנותו נמול ע"י מוהל מומר, צריך לעשות הטפת דם ברית? והאם במומר שבזמנינו הדבר שונה?

מילה ע"י גוי פסולה

הבה ונלמד מדברי הגמרא בעבודה זרה (דף כז.), שנחלקו אמוראים מה המקור שמילה על ידי גוי פסולה. האם מהפסוק שנאמר: "ואתה את הברית תשמור", או ממה שנאמר: "המול ימול", שמי שהוא מהול רק הוא יכול למול, והגמרא אומרת שגוי מהול פסול למול, גם לפי הפסוק של "המול ימול", כיון שגוי מהול דינו כערל, ומאיך יהודי שמתו אחיו מחמת מילה, ומחשש סכנה נמנע מלמול, בכל זאת כשר למול, כי יהודי ערל דינו כמהול, לא נחלקו אלא באשה שהיא נחשבת כמהולה אבל אינה בת ברית, לכן לטעם ראשון פסולה ולטעם שני כשרה.

נחלקו הפוסקים האם אשה כשרה למול או לא, השו"ע סי' רס"ד ס"א פסק, שאשה כשרה והרמ"א פסק שאשה לא תמול. יוצא שדעת השו"ע כהטעם ש'המול ימול', ואלו הרמ"א פסק כטעם שנאמר "ואתה את ברית תשמור".

האם מומר כשר למול

מעשה יש לברר האם מומר פסול לפי שני הטעמים, או שכשר לפי שני הטעמים, או שלפי הטעם ש'המול ימול' כשר, כפי שנתבאר בגמרא שיהודי ערל נחשב כמהול, ולפי הטעם ש'אתה את ברית תשמור' מומר פסול, שאינו בן ברית.

התוס' (ד"ה איכא) הקשו: למה הגמרא לא אמרה שנחלקו בדין מומר לערלות, שהרי להטעם ד'המול ימול' ודאי כשר, כי ישראל ערל הוא כמהול, ולהטעם ש'אתה את ברית תשמור' פסול, ות' דמומר נחשב בן ברית, כיון שמצווה למול, והוא בר שמירת ברית אם יחפוץ, לכן לשני הטעמים כשר.

אכן ה'בית יוסף' כתב בשם רבינו מנוח והעיטור שמה, שמבואר בגמרא שישראל ערל דינו כמהול, זה רק כשנמנע מחשש סכנה, אך אם מתכוון להפר ברית - לא, נראה דעתם שמומר לערלות פסול, לפי שני הטעמים, וה'דרכי משה' הביא שה'אור זרוע' נסתפק אם מומר לכל התורה כשר למול, או שדינו כגוי, ולכן פסק הרמ"א שמומר לערלות או לכל התורה דינו כגוי שפסול למול, וביאר הגר"א שדעתו דלפי שני הטעמים פסול, ודייק ממה שהגמרא נקטה ערל, שמתו אחיו מחמת מילה, שנחשב מהול משמע, אבל המומר לערלות לא נחשב מהול.

<< המשך מעמוד קודם

מפרשיות האחרונות, וזה הוא כתב ביום האחרון (הרו"ז בפירושו למדרש רבה פרשת וילך, שו"ת אבני חפץ סימן פ, שו"ת יד יצחק).

ז' אדר בפרשת תצווה

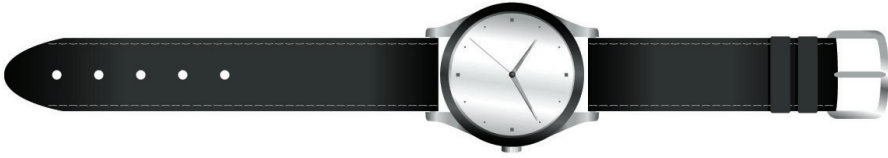
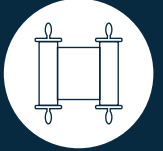
זמן פטירת משה נופל לרוב בשבוע שקוראים פרשת 'תצווה', שהיא הפרשה היחידה בתורה [מלבד משנה תורה], שלא נזכר בה שמו של משה רבינו (ע"פ בעל הטורים עה"ת שמות כ"ז, כ'), משום שאמר (שמות ל"ב, ל"ב): "מחני נא מספרך אשר כתבת", ודבריו של צדיק עושים רושם (בשם הגר"א, ספר מטעמים בשם דברי צדיקים).

הכהן מתלמידי האר"י ז"ל).

בשאלה האין כתב ביום אחד י"ג ס"ת

כבמאר שמשא רבינו כתב י"ג ספרי תורה ביום מותו, היאך כתב? הרי על פי הטבע לא יתכן לכתובו י"ג ס"ת ביום אחד! יש מבארים שכתבת ס"ת נעשתה בדרך ניסית, על יד השבעת הקולמוס' (שו"ת חת"ס תרו"מ סימן כט בשם השל"ה).

ביאור אחר: אין הכוונה שכתב כולם בשלימותם, אלא הכוונה שהיו כבר כתובים, דכל מה ששמע באותו יום כתב, והיה חסר בכל התורה רק סיום

איזה כיסוי גשם מותר לטלטל ברשות הרבים? האם מותר לענווד שעון ברשות הרבים? טיפול בפצעים בשבת

מכללי מלאכת 'הוצאה'

- מלאכת 'הוצאה' אסורה בשבת מן התורה, רק כשנושאים חפץ בדרך שרגילים לשאתו בימות החול, ובלשון חכמינו ז"ל והפוסקים - 'דרך הוצאה'. ונשיאת חפץ שלא כדרך הוצאה, אסורה מדרבנן.
- לבישת בגד כדרך לבישה ברשות הרבים בשבת, אין בה איסור 'הוצאה', ואף כשמטרת האדם בלבישת הבגד אינה לשמש את הגוף, אלא כדי למנוע לכלוך או רטיבות מבגד אחר. ויש מהפוסקים שכתב שהיתר זה הוא רק כאשר בפועל הבגד מוסיף גם כיסוי או הגנה לגוף האדם.
- אדם הנושא על בגדיו ברשות הרבים בשבת כיסוי כלשהו, על מנת להיות מוגן מלכלוך או מגשם, ואין זה בגד שלובשים אותו כדרך לבישה - אם מטרתו היא להגן על גופו, הרי זה מותר, ואם מטרתו רק כדי להגן על - אסור.

הוצאת אביזרים שונים לרשות הרבים

- חכמינו ז"ל אסרו לאשה לענווד את תכשיטיה ברשות הרבים, מחשש שתסיים כדי להראותם לחברתה, ומבלי משים תטלטלם ארבע אמות ברשות הרבים.
- שעון יד - יש אומרים שמותר לענוודו ברשות הרבים, כיון שנחשב כבגד, אך ראוי להחמיר בכך, מחשש שיקלו גם בשעון כיס. ויש אומרים שאינו נחשב כבגד, ואסור לענוודו ברשות הרבים.
- האחרונים כתבו שאסור להרכיב משקפיים בשבת ברשות הרבים, מחשש שיפלו מעיניו. ויש שהורה כי אף כשאין חשש שהמשקפיים יפלו, ברשות הרבים דאורייתא יש להחמיר. ויש מתירים.
- שימוש במפתח כחלק מהחגורה, מתיר את טלטולו בשבת ברשות הרבים, רק כשהמפתח משמש כאבזם במקום האבזם הרגיל של החגורה.

הוצאת עֲרֵי הליכה לרשות הרבים

- אדם זקן, חולה או תשוש, הנזקק בהליכתו לעזרת מקל או 'הליכון' - אם אינו יכול ללכת כלל ללא המקל - מותר לצאת עמו לרשות הרבים, משום שהמקל נחשב לגביו כנעל.
- מי שאינו יכול ללכת אף בעזרת מקל או 'הליכון', ונזקק לכסא גלגלים, ומניע את הכסא בעצמו על ידי גלגול הגלגלים בידי - יש שכתבו שדין כסא הגלגלים כדין מקל, האמור לעיל, ויש חולקים.
- מכשיר שמיעה, לדעה המתירה את השימוש בו בשבת - יש שאוסרים לצאת עמו לרשות הרבים. ויש שמתירים באופן שאינו יכול לשמוע מאומה ללא המכשיר.

התחבושת בשבת

- פצע שטחי - שאין בו חשש סכנה וחולי - אסור להניח עליו משחה בשבת. ואם בערב שבת הניח על הפצע תחבושת הספוגה במשחה, ונפלה בשבת על גבי קרקע - אסור להחזירה למקומה.
- תחבושת הספוגה במשחה ומונחת על גבי פצע - כיון שיש בה רפואה לגוף, מותר לצאת עמה בשבת לרשות הרבים.
- תחבושת שאין בה משחה ואינה מרפאת, המונחת ישירות על גבי פצע - לדעת פוסקים רבים מותר לצאת עמה לרשות הרבים, ועדיף להשתמש בתחבושת חד פעמית, שאין לה חשיבות וטפלה לגוף.
- אסור מדאורייתא לאדם ליצור או להחזיק ברשותו צורות מסוימות, כגון צורת אדם (ראה שו"ע יו"ד קמא) - ולכן אסור לייצר או להחזיק ברשותו חותם בעל צורה בולטת של אחת מצורות אלה.